

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของส่วน โยธา องค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอกำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากร ผู้วิจัยได้ ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
2. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล
3. แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
5. องค์การบริหารส่วนตำบล
6. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานส่วน โยธา
7. บริบทพื้นที่ในการวิจัย
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
9. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

1. ความหมายของการบริหาร

มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ ดังนี้
ธงชัย สันติวงษ์ (2536 : 12) ได้สรุปความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารไว้ว่า การบริหารเป็นงานของหัวหน้างานทุกคนที่จะต้องปฏิบัติในฐานะที่เป็น “ผู้นำ” ของกลุ่ม ซึ่งจะต้องมีภารกิจเป็นผู้นำการจัดระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ มาประสานกิจกรรมหรืองานที่สามารถทำให้เข้ากันได้เป็นผลงานของส่วนรวม และทั้งนี้จะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในผลสำเร็จที่จะต้อง ประกันได้ว่างานขององค์การจะต้องสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ในที่สุด

สมพงษ์ เกษมสิน (2537 : 14) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์ และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุ สิ่งของ และการจัดการ มาประกอบการตาม กระบวนการบริหาร เช่น การวางแผน (P-Planning) การจัดองค์การ (O-Organizing) การสรรหา

บุคคล (S-Staffing) การสั่งการ (D-Directing) การประสานงาน (Co-Coordinating) การรายงานผล การปฏิบัติงาน (R-Reporting) การงบประมาณ (B-Budgeting) รวมเป็น POSDCoRB Model

คีริอร์ ชันธหัตต์ (2541 : 2) กล่าวว่าการบริหาร หมายถึง การดำเนินการให้บรรลุ เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ อันได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธี ปฏิบัติงานเป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงานหรืออีกนัยหนึ่งอาศัยบุคคลอื่นให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2552 : 28-39) กล่าวว่าการบริหาร หมายถึง การให้บริการ สาธารณะ ซึ่งครอบคลุมถึงการอำนวยความสะดวก การรักษาความสงบเรียบร้อย ตลอดจนการ พัฒนาประชาชนและประเทศชาติ เป็นต้น การบริหารของหน่วยงานของภาครัฐ รวมไปถึง หน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

2. แนวคิดของการบริหาร

ฟาโยล์ (Fayol, 1978 : 120) ได้ให้แนวคิดและทฤษฎีของการบริหารจัดการ คือ ความพยายามสรุปความ และจัดระเบียบเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นที่แนวคิดและหลักการต่าง ๆ อย่างเป็น ระเบียบ ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึงการที่ผู้บริหารจะต้องเตรียมการวางแผนการ ทำงานขององค์การไว้ล่วงหน้า

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึงการที่ผู้บริหารจะต้องเตรียมจัด โครงสร้างขององค์การให้เหมาะสมกับทรัพยากรทางการบริหาร

3. การสั่งการ (Commanding) หมายถึงการที่ผู้บริหารจะต้องมีการวินิจฉัยสั่ง การที่ดี เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การดำเนินการไปตามเป้าหมาย

4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึงการที่มีผู้บริหารมีหน้าที่เชื่อมโยง ต่าง ๆ ขององค์การให้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องต้องกัน

5. การควบคุม (Controlling) หมายถึงการที่ผู้บริหารคอยควบคุมและกำกับ กิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์การให้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้

หลักการบริหาร (Management Principle) ฟาโยล์ ได้วางหลักพื้นฐานทางการ บริหารไว้ 14 ประการ ดังนี้

1. การแบ่งงานกันทำ (Division of Labor) การบริหารนั้นผู้บริหารต้องจัดให้มี การแบ่งงานกันทำตามความสามารถ

2. ความรับผิดชอบและหน้าที่ (Authority and Responsibility) คือ อำนาจหน้าที่ ได้มาจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหารในสายการบังคับบัญชาส่วนอำนาจหน้าที่แบบไม่เป็นทางการ

จะได้รับจากความชำนาญงานของบุคคล ความรู้ทางเทคนิค คุณค่าทางศีลธรรม และความสามารถ ในการสร้างความผูกพัน

3. การมีผู้บังคับบัญชาคนเดียว (Unity of Command) การตั้งการควรจะเป็น ผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียวเพื่อป้องกันความสับสนและความยุ่งยาก ตลอดจนเพื่อเป็นการสร้างความ เป็นเอกภาพในการสั่งการ

4. สายการบังคับบัญชา (Line of Authority) มีการกำหนดสายการบังคับบัญชา จากผู้บริหารระดับสูงไปสู่ผู้บริหารระดับล่างขององค์กร โดยการสร้างความสัมพันธ์แบบจำกัด ความยาวของสายการบังคับบัญชา คือ กระบวนการประสานระหว่างผู้บริหารระดับสูงกับผู้บริหาร ระดับล่าง หากมีสายการบังคับบัญชาที่สั้นก็จะส่งผลต่อความรวดเร็วและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น

5. การรวมอำนาจ (Centralization) คือ ผู้บริหารระดับสูงขององค์กรจะไม่รวม อำนาจไว้ที่ตนเองแต่จะกำหนดอำนาจของผู้บริหารมีมากน้อยแค่ไหน และมีกระจายอำนาจ ให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา และพนักงานในระดับล่างอย่างไร ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญเนื่องจากจะมีผล กระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในองค์กรทุกระดับ

6. มีเป้าหมายเดียว (Unity of Direction) คือ การออกแบบการบริหารงานการ กำหนดการใช้ทรัพยากรขององค์กร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผู้บริหารระดับสูง จะร่วมกับทีมงานในองค์กรร่วมกันกำหนดกลยุทธ์หรือกิจกรรมการบริหาร ซึ่งจะเป็นการกำหนด การใช้ทรัพยากรอย่างไร จึงจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์ โดยให้กิจกรรมของแต่ละกลุ่ม มีจุดหมายและแผนเดียว

7. หลักความเสมอภาค (Equity) คือ ความยุติธรรม และความเหมาะสมสำหรับ สมาชิกทุกคนภายในองค์กร ซึ่งพนักงานมีความต้องการความเสมอภาค โดยใช้หลักความเท่าเทียม กัน

8. การออกคำสั่ง (Order) หมายถึง วิธีการจัดการซึ่งอยู่ในตำแหน่งนั้นในการ จัดหาเพื่อให้องค์กรได้รับประโยชน์สูงสุดและเป็นการสร้างความพึงพอใจในการทำงานให้แก่ พนักงาน โดยใช้ผังองค์กร เพื่อแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งและหน้าที่ของพนักงานแต่ละคน และ เป็นการชี้วัดตำแหน่งของพนักงานแต่ละคนอาจจะมีการเลื่อนขึ้นได้ในอนาคต การวางแผนเกี่ยวกับอาชีพ ได้รับความสนใจมากขึ้นในองค์กรยุคปัจจุบัน เนื่องจากทรัพยากรมนุษย์ถือว่ามีความ จำเป็นในการพัฒนา

9. ความคิดริเริ่ม (Initiative) คือ ความสามารถของบุคคลที่จะทำให้สิ่งต่าง ๆ โดยปราศจากคำสั่งผู้บังคับบัญชาการที่พนักงานมีความคิดริเริ่มถือเป็นจุดแข็งขององค์กร เนื่องจาก สามารถสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้ผู้บริหารมีความต้องการทักษะและไหวพริบ เพื่อให้มีสมดุล

10. ความมีระเบียบวินัย (Discipline) เป็นความหวังที่เกี่ยวกับ เรื่องการเชื่อฟัง (Obedience) อำนาจ (Energy) คำขอร้อง (Application) และแสดงความนับถือออกมา โดยอำนาจของผู้บังคับบัญชาจะเป็นสิ่งที่สร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้ปฏิบัติงานและทำงานอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งความมีระเบียบวินัยจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กรกับคุณสมบัติของผู้นำภายในองค์กร ซึ่งเป็นความหมายของผู้บริหารในการที่จะเป็นปฏิบัติอย่างยุติธรรม

11. ค่าตอบแทน (Remuneration of Price) การให้รางวัลแก่พนักงาน และ โบนัส เป็นการช่วยกระตุ้นการทำงานและเป็นการเพิ่มผลผลิตของงานจากพนักงาน การจ่ายค่าตอบแทนให้แก่พนักงาน เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ การให้รางวัลจึงต้องให้เกิดความยุติธรรม

12. ความมั่นคงในงาน (Stability of Tenure of Personnel) ความมั่นคงในงานมีความสำคัญต่อการจ้างงานในระยะยาว เมื่อพนักงานในองค์กรมีแนวโน้มว่าจะทำงานเป็นทีมเป็นระยะเวลานานเขาจะพยายามพัฒนาทักษะปรับปรุงความสามารถในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรของบุคคลในองค์กรการทำงานในระยะยาวเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการอธิบายการประสบความสำเร็จ

13. ยึดผลประโยชน์ขององค์กรมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว (Subordination of Individual Interests to the Common Interest) ผลประโยชน์ขององค์กรถือว่าเป็นผลประโยชน์ของทุกๆ คน ขณะที่องค์กรดำเนินการอยู่ต้องมีการกำหนดประโยชน์ เพื่อให้เกิดประโยชน์และให้เกิดความยุติธรรมระหว่างองค์กรและพนักงานในองค์กร

14. ความสามัคคี (Espri De Corps) เป็นความร่วมมือกันของพนักงานในองค์กรที่สนับสนุนการทำงานของพนักงานในองค์กรการออกแบบประยุกต์ของอำนาจหน้าที่ตามลำดับชั้นขององค์กร และสิทธิในการสั่งการหรือการบริ โภค และความร่วมมือกันถือเป็นส่วนประกอบสำคัญจนทำให้องค์กรประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

กวลิกค์ และเออร์วิค (Galick and Urwick) ได้เสนอตัวแบบสำหรับการบริหารซึ่งเป็นชุดของการบริหารให้มีประสิทธิภาพ ไว้ 7 ขั้นตอน เรียกว่า “POSDCoRB” คือ

1. การวางแผน (Planning) เป็นเทคนิคกระบวนการบริหารที่สำคัญจำเป็นต้องทำเป็นขั้นตอนแรกซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างละเอียดและรอบคอบ และการวางแผนเป็นการมองปัญหาที่มีอยู่และพยายามหาวิธีแก้ไขปัญหานั้น การวางแผนเป็นการหาทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานใด ๆ ภายในเวลาที่กำหนด นอกจากนั้นการวางแผนเป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด กิจกรรมวางแผน 6 กิจกรรม คือ กำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดทางเลือก การกำหนดวิธีการบริหารทรัพยากร การกำหนดวิธีการดำเนินงาน การกำหนดวิธีการควบคุม การกำหนดวิธีการประเมินผล ซึ่งมีขั้นตอนในการวางแผน ดังนี้

- 1.1 การกำหนดวัตถุประสงค์
- 1.2 การกำหนดทางเลือก
- 1.3 การกำหนดวิธีการบริหารทรัพยากร
- 1.4 การกำหนดวิธีการดำเนินงาน
- 1.5 การกำหนดวิธีการควบคุม
- 1.6 การกำหนดวิธีการประเมินผล

ขั้นตอนในการวางแผน

1. ขั้นเตรียมการ เป็นการเตรียมข้อมูล บุคลากร ทรัพยากร วัตถุประสงค์ เป้าหมายในการดำเนินการ รวมทั้งสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา
 2. ขั้นวิเคราะห์สรุป วิเคราะห์ข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ
 3. ขั้นดำเนินการวางแผน กำหนดว่าจะทำอะไร what อย่างไร how ใครทำบ้าง who ที่ไหน where และเมื่อไหร่ when
 4. ขั้นประเมินผล เป็นการสรุปผลการวางแผน เช่นบอกเวลาที่ได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น สุดท้ายนำเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติ
2. การจัดองค์กร- ORGANIZING การจัดองค์กร เป็นภารกิจของหน่วยงาน องค์กร ที่จะร่วมกันจัดรูปงานเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นมีเป้าหมายที่แน่นอน มีการจัดการที่เป็นรูปแบบ ทุกคนในหน่วยงานมีความรู้ ความเข้าใจกลไกการดำเนินงานภายใต้ระบบของ องค์กรอย่างชัดเจน
- เอกภาพในการบังคับบัญชา Unity of command การจัดองค์กรจำเป็นต้อง กำหนดเส้นทางเดินของงาน ตั้งแต่จุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้ายของการทำงาน อำนาจในการตัดสินใจ ขั้นสุดท้าย ความมีประสิทธิภาพขององค์กรนั้น เอกภาพในการบังคับบัญชามีความสำคัญ หน่วยงานต้องจัดให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน ส่วนต่อการปฏิบัติ และรายงาน การวิเคราะห์ ประเมินผล สิ่งสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพในการบังคับบัญชา อยู่ที่ความชัดเจนในการ วินิจฉัยสั่งการ การรับรู้ในความรับผิดชอบร่วมกันของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ การรับรู้เป้าหมาย วัตถุประสงค์สูงสุดของงาน โดยหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่ผ่านการวิเคราะห์ วางแผนมาเป็นอย่างดีแล้ว

2.1 องค์ประกอบในการจัดองค์กร

- 2.1.1 ภารกิจและวัตถุประสงค์ขององค์กร
- 2.1.2 ขอบข่าย ความรับผิดชอบของงานในองค์กร
- 2.1.3 สายการบังคับบัญชา การเลื่อนไหลของสายงาน
- 2.1.4 จำนวนบุคลากร หรือผู้รับผิดชอบในแต่ละงาน แต่ละหน้าที่
- 2.1.5 การประเมินผลและการควบคุมงาน

2.2 ลักษณะองค์กรที่มีความสำคัญในปัจจุบัน 2 ส่วน คือ

2.2.1 การจัดองค์กรในภาคราชการ Bureaucatic Section ภาคราชการให้ความสำคัญกับโครงสร้างการบริหาร การจัดลำดับชั้นของสายการบังคับบัญชา ลำดับชั้นการตัดสินใจเป็นรูปเจตีย์ คือ ผู้บริหารสูงสุดอยู่ยอดแหลมของเจตีย์ แล้วมีผู้มีอำนาจ ตามภารกิจ รองลงมาตามลำดับ จนถึงหน่วยปฏิบัติ การดำเนินงานเน้นที่ความสำเร็จของงานเป็นประเด็นหลัก

2.2.2 การบริหารงานธุรกิจเอกชน Privatic Section ภาคธุรกิจเอกชน จะไม่ซับซ้อนเหมือนภาคราชการ องค์กรจะมีปลายแหลมที่ยอด แต่ฐานจะแยกเร็วกว่าของภาคราชการ เอกชนจะเน้นที่ภาคบริการ ความพอใจของลูกค้า มากกว่าความสำเร็จของงาน ดังนั้น การจัดองค์กรจึงมีลักษณะเหมือนหมวดนักรบไทยโบราณ ผู้จัดการ หรือเจ้าของกิจการอยู่บนยอด และมีผู้ปฏิบัติหรือรองผู้จัดการอยู่ในชั้นรองลงมาไม่มากนัก ส่วนผู้ปฏิบัตินี้จะมีตั้งแต่รองผู้จัดการลงไป

3. การบริหารงานบุคคล STAFFING การบริหารงานบุคคล Staffing หรือ Personel Administration หรือ Personel Management หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับบุคคลในการทำงานในหน่วยงานหรือ องค์กรเพื่อให้บุคคลมาปฏิบัติงานตามที่ต้องการ และให้บุคคลได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีกระบวนการสำคัญ ดังนี้

3.1 การกำหนดนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เพื่อเป็นกรอบในการบริหาร นโยบายจะเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล นโยบายในแผนพัฒนาระดับกระทรวง มติคณะรัฐมนตรี ส่วนภาคธุรกิจเอกชน เน้นที่ นโยบายและระเบียบที่จำเป็นแก่การดำเนินงาน

3.2 การวางแผนกำลังคน Man Power Planning เป็นกระบวนการวางแผนว่า หน่วยงานมีกำลังคนกี่คน แต่ละคนปฏิบัติหน้าที่อย่างไร ความรู้ความสามารถด้านใดบ้าง เพื่อความเหมาะสมกับงาน ซึ่งเริ่มตั้งแต่แผนความต้องการ แผนการ ให้ได้มาของกำลังคนและแผนการใช้กำลังคน

3.3 การจัดบุคคลและการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง Placement and Recruitment

3.3.1 การสรรหาบุคลากรเป็นกระบวนการที่จะประชาสัมพันธ์ หน่วยงานเพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมสำหรับองค์กร ให้มาสมัคร เพื่อคัดเลือก Selection คนที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่สุดเข้าร่วมปฏิบัติงานในองค์กร

3.3.2 การจัดบุคคล Placement หมายถึง การจัดบุคคลที่ผ่านการคัดเลือก ให้ดำรงตำแหน่งที่หน่วยงานวางแผนไว้แล้ว เพื่อให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่เกิดประโยชน์ต่อองค์กรสูงสุด

3.4 การพัฒนาบุคลากร Human Resource Development เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของบุคลากรที่จะปฏิบัติงานในองค์กร การพัฒนาบุคลากรสามารถพัฒนาโดยองค์กรเอง หรือให้หน่วยงานอื่นช่วยพัฒนาก็ได้ ทั้งนี้ขีดความรู้ความสามารถที่บุคลากรที่ได้รับ เป็นประโยชน์ต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงแก่องค์กร

3.5 การให้เงินเดือนและค่าตอบแทน Salary Or Compensation ถือเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารเจ้าของกิจการ ต้องจ่ายให้ข้าราชการ หรือลูกจ้าง เพื่อเป็นค่าจ้างชีพ ทดแทนการทำงาน ถือเป็นรางวัลสำหรับการทำงาน การให้ค่าตอบแทน เงินเดือน โดยยึดถือระบบคุณธรรมดังต่อไปนี้

3.5.1 หลักความสามารถ Competence ยึดผลงานตามความสามารถ เหมาะกับเงินค่าตอบแทน

3.5.2 หลักความเสมอภาค Equality ให้โอกาสคนเสมอกัน ไม่เลือกชั้นวรรณะ

3.5.3 หลักความมั่นคง Security ถือว่าการเข้าทำงานในองค์กรเป็นอาชีพ อาชีพหนึ่งการกำหนดค่าตอบแทนเงินเดือน ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิต การเข้า ออก จากงาน มีกฎหมาย กฎเกณฑ์รองรับที่ชัดเจน เป็นธรรม

3.5.4 ความเป็นกลางทางการเมือง Political neutrality คือ การทำงานไม่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หรือการเปลี่ยนรัฐบาล

3.5.5 หลักสำคัญในการให้เงินเดือน คือ งานมาก งานยาก รับผิดชอบสูง ให้เงินเดือนสูง งานน้อย งานไม่ยาก รับผิดชอบน้อย เงินเดือนน้อย

3.6 งานทะเบียนประวัติหรือข้อมูลบุคลากร เป็นงานธุรการของบุคคล ข้อมูลการเข้ามาทำงานของบุคลากร ตั้งแต่ข้อมูลส่วนตัว การศึกษา การทำงาน การเลื่อนตำแหน่ง การพัฒนาศึกษาอบรม เงินเดือน งานข้อมูลทะเบียนประวัติมีความสำคัญมาก คนที่ออกจากงาน เพื่อไปทำงานหน้าที่ตำแหน่งใหม่หากได้รับคำรับรองหรือหลักฐานการผ่านงานเดิมมาด้วย มักได้รับการพิจารณาว่าเป็นผู้มีประสบการณ์ มีความชำนาญต่าง ๆ ตามที่หน่วยงานต้องการ

3.7 งานประเมินผลการปฏิบัติงานหรือการพิจารณาความดีความชอบ การประเมินความดีความชอบของบุคคลเป็นวิธีการสำคัญที่ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ธรรมชาติของคนเมื่อทำงานไปย่อมเกิดความเฉื่อย เมื่อได้รับการประเมินผลเป็นระยะ และได้ขวัญกำลังใจย่อมทำให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.8 งานวินัยและการดำเนินงานทางวินัย เป็นกิจกรรมสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ให้ทำความผิด แบบแผน ธรรมเนียมปฏิบัติขององค์กร เป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารในการสอดส่อง ดูแลความประพฤติ การรักษาวินัยของบุคลากรในองค์กร ให้

ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายขององค์กรที่วางไว้ ถ้ามีบุคคลละเมิดต้องดำเนินการตามแบบแผนตามสมควร

3.9 สวัสดิการ ประโยชน์เกื้อกูล และสิทธิประโยชน์

3.10 การให้ออกจากราชการ และการรับบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ พนักงานองค์กรเอกชน มีข้อตกลง ข้อกำหนด อายุในการทำงาน เป็นข้อกำหนดข้อตกลงก่อนการทำงาน หรือการจ้างงาน การออกจากงานเป็นบทสุดท้ายของการบริหารงานบุคคล การออกจากงานมี 2 กรณีที่สำคัญ

3.10.1 ออกตามประสงค์พนักงาน เช่น ลาออก

3.10.2 ออกเพราะความต้องการของหน่วยงาน เช่น เกษียณอายุ ยุบเลิกตำแหน่ง ออกเพราะทำผิด ซึ่งองค์กรต้องให้ออกตามข้อตกลง

4. การอำนวยการ DIRECTING หมายถึง การส่งเสริม ช่วยเหลือ ปกป้อง แนะนำ สั่งการ ประสานกิจกรรม การติดต่อ การมอบหมายภารกิจต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือ แผนที่วางไว้กิจกรรมอำนวยการที่สำคัญ จำแนกได้ดังนี้

4.1 การประสานงาน Coordinating

4.2 การตัดสินใจและสั่งการ Decision Making

4.3 การสั่งงาน Oder

4.4 การติดตามดูแลกำกับ และให้คำปรึกษา Supervising & Guiding

4.5 การสร้างขวัญกำลังใจ และแรงจูงใจ Moral and Motivating

4.6 การใช้ภาวะผู้นำ Leadership

4.7 การสร้างมนุษยสัมพันธ์ Human Relation

4.8 การจัดระบบสื่อสารและการสร้างเครือข่าย Net Work and

Communicating

4.9 การมอบหมายงานและการมอบอำนาจหน้าที่ Take Oder and

Delegating

4.10 การส่งเสริมกิจกรรมอื่น ๆ Supporting

5. การประสานงาน COORDINATING การประสานงานหมายถึง การจัดระเบียบวิธีการทำงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติรู้ถึงวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของงานจนสามารถปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะงานที่ได้รับมอบหมาย งานมีการร้อยรัดต่อเนื่องกันจนเสร็จสิ้นภารกิจของหน่วยงานที่เข้าร่วมกันวางไว้ มีลักษณะสำคัญดังนี้

5.1 ลักษณะการประสานงาน

5.1.1 การประสานงานเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหาร หมายถึง

เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นตั้งแต่การวางแผน เรียกประสานแผน เพื่อให้คนวางรูปแบบการทำงานตาม ความรู้ความสามารถ เรียกว่า ประสานคน และประสานความเข้าใจทางความคิดเรียกประสานงาน ความคิด โดยเรียกการประสานทั้งหมด ว่า การประสานงาน

- 5.1.2 การประสานงานเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร หรือผู้จัดการ
- 5.1.3 การประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแสวงหาความร่วมมือ
- 5.1.4 การประสานงานเป็นเรื่องเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสาร
- 5.1.5 การประสานงานจะเป็นกิจกรรมที่อยู่ในทุกขั้นตอนของการทำงาน
- 5.1.6 การประสานงานเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการสื่อสารสัมพันธ์
- 5.2 วัตถุประสงค์ของการประสานงาน
 - 5.2.1 ลดความขัดแย้ง ระหว่างผู้ปฏิบัติกับองค์กร
 - 5.2.2 ช่วยให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน
 - 5.2.3 เกิดประสิทธิภาพ ประหยัดแรงงาน เวลา และวัสดุอุปกรณ์
- 5.3 วิธีการประสานงานที่สำคัญ
 - 5.3.1 การจัดทำแผนผัง กำหนดหน้าที่การงานของหน่วยงาน แผนภูมิ
 - 5.3.2 จัดทำความสั่ง กำหนดหน้าที่ชัดเจน
 - 5.3.3 ตั้งคณะกรรมการ ตามแผนงาน
 - 5.3.4 แผนปฏิบัติงาน และแผนควบคุมการปฏิบัติงาน
 - 5.3.5 การกำหนดส่งงาน
 - 5.3.6 การระบุนการจัดสรรงบประมาณ การจัดกิจกรรม การควบคุม
 - 5.3.7 การจัดประชุม สัมมนา การกระจายข่าว
- 5.4 หลักการคัดเลือกผู้ที่เหมาะสมในการทำหน้าที่ประสานงาน
 - 5.4.1 เป็นผู้ที่เข้าใจภารกิจองค์กรเป็นอย่างดี
 - 5.4.2 เป็นผู้มีวุฒิภาวะ น่าเชื่อถือ เป็นผู้ใหญ่
 - 5.4.3 เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง
 - 5.4.4 เป็นผู้มีความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์
 - 5.4.5 เป็นผู้มีศิลปะในการพูด โน้มน้าวใจคน

ป้ายทะเบียน เป็นต้น

กิจกรรม

6. การรายงานผลงาน REPORTING การรายงานผลงาน หมายถึง การที่ผู้มีหน้าที่เสนอผลของงาน หรือกิจกรรม ให้ผู้บริหาร หรือผู้ร่วมงาน ได้ทราบ ซึ่งมีลักษณะสำคัญ 2 ลักษณะ

6.1 รายงานขณะปฏิบัติงาน เป็นการรายงานตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน ซึ่งกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน การรายงานอาจรายงานด้วยวาจา หรือ ด้วยลายลักษณ์อักษร ปัจจุบัน มีการรายงานสู่สาธารณชน เช่น ทางสื่อมวลชน เพื่อสร้างความเข้าใจ ความพอใจแก่ประชาชน

6.2 การรายงานเมื่อสิ้นสุดแผนงาน เป็นการรวบรวมผลการดำเนินงานทั้งหมด สรุป เป็นรายงานผลการดำเนินงาน

6.3 สิ่งที่จะต้องเน้นพิเศษในการรายงาน

6.3.1 รายงานเป็นกระบวนการ INPUT PROCESS OUT PUT

6.3.2 รายงานการใช้ทรัพยากร มีการใช้ทรัพยากรอะไรไปบ้าง มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร

6.3.3 รายงานเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้น

6.3.4 รายงานเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น Feed Back เป็นการรายงานในภาพรวม

7. การงบประมาณ BUDGETING การงบประมาณ มองที่การจัดการ จัดทำ และบริหารงบประมาณ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร งบประมาณ Budget หรือต้นทุน Cost คือ เงินหรือทรัพย์สินของที่ใช้ในการดำเนินงานขององค์กร หมายถึงทุนในการดำเนินงาน แบ่งลักษณะงบประมาณได้ 2 ภาค

7.1 งบประมาณภาครัฐราชการ Bureaucratic Budgeting จัดสรร จัดทำโดยกระทรวงทบวง กรม ต่าง ๆ ไปตามความจำเป็น โดยจัดสรรตามแผนงาน โครงการ

7.2 งบประมาณของภาคเอกชน Private Budgeting เป็นทุนที่บริษัท ห้างร้าน ได้มาจากการระดมทุน เช่น หุ้น เงินกู้จากแหล่งธุรกิจ หรืออาจมาจากทุนส่วนตัวการบริหาร จัดสรรมาจากคณะกรรมการ Board ตามแผนงานที่คณะกรรมการได้กำหนดนโยบาย หรือกลยุทธ์ไว้ ความสำคัญของงบประมาณ งบประมาณ ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร การดำเนินงานต้องอาศัยเงินงบประมาณ ส่วนราชการ ไม่สามารถผลิตได้เอง เช่น เงินเดือน การก่อสร้างรถยนต์พาหนะต่าง ๆ จำเป็นต้องจัดหาด้วยเงินงบประมาณทั้งสิ้น

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุป การบริหาร หมายถึง การนำทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ มาปรับใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

1. ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

กล้าณรงค์ จันทิก (2541 : 1) กล่าวว่า ธรรมรัฐ คือ การทำให้ระบบการบริหารจัดการที่ดีทั้งภาครัฐและเอกชน และต้องเกิดจากสำนึกของภาคนั้น ๆ เพื่อประโยชน์ของการอยู่ร่วมกัน โดยไม่ใช่อำนาจรัฐ ไปทำให้เกิดขึ้น ทั้งในการศึกษาและในวิชาชีพทางด้านการบริหารจัดการภาครัฐ ถือได้ว่าธรรมาภิบาลเป็นมิติของกระบวนการทัศน์ใหม่ของการบริหารจัดการงานภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ ดังนี้ คือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐ

ธีรยุทธ บุญมี (2541 : 1) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่า เป็นกระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชน โดยทั่วไป ในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรมและตรวจสอบได้

ประเวศ วะสี (2541 : 78) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่า รัฐที่มีความถูกต้องเป็นธรรม ซึ่งหมายถึงความถูกต้องเป็นธรรมใน 3 เรื่องใหญ่ คือ 1) การเมืองหรือระบบการเองที่โปร่งใส 2) ภาคธุรกิจที่โปร่งใส รับผิดชอบต่อสังคม สามารถตรวจสอบได้ 3) สังคมที่เข้มแข็ง ความเป็นประชาสังคม (Civil Society) สามารถตรวจสอบภาครัฐ และภาคธุรกิจให้ตั้งอยู่ในความถูกต้องได้ ธรรมรัฐ เป็นการยกระดับกระบวนการความสัมพันธ์ ความร่วมมือของส่วนต่าง ๆ ในสังคม อันได้แก่

1. ภาครัฐ ภาคสังคมและภาคเอกชน
2. สถาบันต่าง ๆ ของประเทศ และ
3. ระดับต่าง ๆ ของประเทศ คือ ชุมชน ประชาคมภูมิภาค และระดับชาติ ให้มีลักษณะเป็นรัฐธรรมที่มีพลัง

สำนักงานข้าราชการพลเรือน (2541 : 19-20) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลหรือธรรมรัฐ ไว้หลายประการดังนี้

ประการที่ 1 ธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชน โดยทั่วไป ในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้

ประการที่ 2 ธรรมาภิบาล หมายถึง การที่กลไกของรัฐทั้งทางการเมืองและการบริหารมีความแข็งแกร่ง มีประสิทธิภาพ สะอาด โปร่งใส รับผิดชอบ

ประการที่ 3 ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารหรือการปกครองที่ดี หรือการบริหารที่เป็นธรรม โดยจะมียอดประกอบ 3 ประการ คือ ความโปร่งใส (Transparency) การตรวจสอบได้ (Efficiency) และความมีประสิทธิภาพ (Accountability)

อมรา พงศาพิชญ์ (2541 : 48) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่า โดยแยกเป็น ความหมายระดับนามธรรมและรูปธรรม ความหมายของธรรมาภิบาลในระดับนามธรรม หมายถึง การดูแลผลประโยชน์ โดยสมาชิกของสังคมนั้น มีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน ส่วนความหมาย ในระดับรูปธรรม หมายถึง การกำหนดกฎเกณฑ์หรือกฎกติกาเพื่อให้สมาชิกในสังคมนั้น ๆ สามารถตรวจสอบดูแลผลประโยชน์ส่วนร่วมได้ ตัวอย่างของกฎเกณฑ์ คือ ความโปร่งใส ในการ ทำงาน ความเสมอภาคในการดูแลผลประโยชน์ ความยุติธรรม

อานันท์ ปันยารชุน (2541 : 5) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่า เป็นผลลัพธ์ ของการจัดกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้ กระจ่างลงไปได้หลายทาง มีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การ พหุผลตามผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้โดยสาระธรรมาภิบาล คือ องค์ประกอบที่ ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดไว้จะได้ หมายถึง การมี บรรทัดฐาน

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542 : 17) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาลว่า โดยให้ เหตุผล 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 รากศัพท์ของคำว่า ธรรมาภิบาล มาจากคำว่า ธรรม และ อภิบาล ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของ ธรรม คือ คุณความดี ความถูกต้อง และอภิบาล คือ บำรุงรักษา ปกครองซึ่งตรงรากภาษาอังกฤษ

ประการที่ 2 ธรรมาภิบาล ใช้ได้ในความหมายอย่างกว้าง ซึ่งรวมทั้งการบริหาร จัดการที่ดีขององค์กรธุรกิจเอกชน(Good Corporate Governance) และการปกครองที่ดีของภาครัฐ

ระเบียบสำนักรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (2542 : 26) ได้ให้ความหมายของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีว่า เป็น แนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ซึ่ง ครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติ ฝ่ายราชการ และฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นส่วนเสริมความ เข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทา ป้องกันหรือแก้ไขเยียวยาภาวะวิกฤตภัยอันตราย ที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกลึกถึงความยุติธรรมความโปร่งใส และความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลก ปัจจุบัน

ไชยวัฒน์ คำชู (2545 : 42-43) กล่าวว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การมีส่วนร่วม คือ ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และการมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้หลักประกันว่า

การดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ วางอยู่บนฉันทานุมิตีอย่างกว้างขวางของ สังคม และให้ความมั่นใจว่าเสียงคนยากจนและคนด้อยโอกาสจะเป็นที่รับฟังในกระบวนการ กำหนดและดำเนินนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากร

จรัส สุวรรณเวลา (2546 : 5-40) อธิบายว่า ธรรมนูญบาล หมายถึง การปกครองที่ดี (ธรรม = ดี ความถูกต้อง อภิบาล = คุ้มครอง ปกป้องดูแล บำรุงรักษา อภิ = สูง เหนือ ยิ่ง บาล = รักษา ปกครอง) ซึ่งเป็นหลักและวิธีการที่ใช้ได้กับทุกประเทศ และองค์การธรรมนูญบาล ต้องมีหลักสำหรับยึดเหนี่ยว ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการวัดผลสัมฤทธิ์ของการปกครองที่ดี สำหรับองค์กรมหาชนที่เป็นอิสระ ซึ่งมีความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม และต่อประชาคมในแต่ละกรณี เกณฑ์หรือข้อกำหนดการปกครองที่ดี ได้แก่ การเกิดสัมฤทธิ์ผลตามพันธกิจประกอบ กับการดำเนินงาน โดยมีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ถูกต้องสมเหตุสมผล โปร่งใส และซื่อสัตย์สุจริต โดยการกระจายอำนาจ และการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจนซึ่งมีส่วนร่วมของ ประชาคมในองค์กร และมีดุลแห่งอำนาจในองค์กร

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หลักธรรมนูญบาล หมายถึง แนวทางในการจัดระเบียบเพื่อให้ สังคมของประเทศ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข และตั้งอยู่ในความถูกต้องเป็นธรรมตาม หลักพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า

2. องค์ประกอบของหลักธรรมนูญบาล

หลักธรรมนูญบาล มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการดังนี้

2.1 หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับและกติกาด่าง ๆ

ให้ทันสมัยและเป็นธรรม ตลอดจนเป็นที่ยอมรับของสังคมและสมาชิก โดยมีการยินยอมพร้อมใจ และถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม กล่าวโดยสรุป คือ สถาปนาการปกครองภายใต้ กฎหมาย มิใช่กระทำกันตามอำเภอใจหรืออำนาจของบุคคล

2.2 หลักคุณธรรม คือ การยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยการรณรงค์ เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีงามให้ผูปฏิบัติงานในองค์กรหรือสมาชิกของสังคมถือปฏิบัติ ได้แก่ ความ ซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความอดทนขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย เป็นต้น

2.3 หลักความโปร่งใส คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร อย่างตรงไปตรงมา และสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้โดยการปรับปรุงระบบและกลไกการ ทำงานขององค์กรให้มีความ โปร่งใสมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารหรือเปิดให้ประชาชนสามารถ เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวก ตลอดจนมีระบบหรือกระบวนการตรวจสอบและประเมินผลที่มี

ประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกัน และช่วยให้การทำงานของภาครัฐและภาคเอกชนปลอดจากการทุจริตคอร์รัปชัน

2.4 หลักความมีส่วนร่วม คือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจสำคัญ ๆ ของสังคม โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีช่องทางในการเข้ามามีส่วนร่วม ได้แก่ การแจ้งความเห็น การไต่สวน สาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่น ๆ และจัดการผูกขาดทั้งโดยภาครัฐหรือโดยภาคธุรกิจเอกชน ซึ่งจะช่วยให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชน

2.5 หลักความรับผิดชอบ ผู้บริหาร ตลอดจนคณะข้าราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ ต้องตั้งใจปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่อย่างดียิ่ง โดยมุ่งให้บริการแก่ผู้มารับบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความรับผิดชอบต่อความบกพร่องในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบอยู่ และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขได้ทันทั่วทั้ง

2.6 หลักความคุ้มค่า ผู้บริหาร ต้องตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ดังนั้นในการบริหารจัดการจำเป็นจะต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชน โดยส่วนรวม

3. แนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดใหม่ที่เพิ่งมีการนำมาปรับใช้กับแนวคิดหลัก ๆ ของภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 3 กระแสหลักด้วยกัน กล่าวคือ

3.1 แนวคิดการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นแนวคิดที่มีอิทธิพลทางความคิดอย่างสูงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาโดยเน้นหลักและให้ความสำคัญต่อบทบาทของรัฐบาลภายใต้ระบอบ ประชาธิปไตยแบบตัวแทน และอาศัยกลไกระบบราชการเป็นเครื่องมือในการผลิตและส่งมอบบริการสาธารณะแก่ประชาชน

3.2 แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลของกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมโลก ผ่านการนำเสนอและผลักดันโดยองค์การให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเน้นความสำคัญของกลไกตลาด และศักยภาพของภาคเอกชนในการเป็นผู้นำความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ

3.3 แนวคิดแบบชุมชนนิยม เป็นแนวคิดที่เกิดจากการประยุกต์เอาความรู้ที่ได้ศึกษาจากตะวันตกของบรรดาปัญญาชน นักคิด โดยในการนำมาประยุกต์ใช้นี้จะมีการเพิ่มเติมดัดแปลงเสนอความคิดใหม่ หรือใช้ในความหมายใหม่ซึ่งเป็นการพยายามเชื่อมโยงเข้ากับแนวคิดที่เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพสังคมสามารถอธิบายการเชื่อมโยงเข้ากับพัฒนาการของแนวคิดทั้งสามได้ตามลำดับ ดังนี้

3.3.1 นักวิชาการสมัยใหม่ที่เห็นปัญหาของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้ง
ในระบบอบเสรีประชาธิปไตย ต่างเขียนหนังสือวิพากษ์ระบบอบเสรีประชาธิปไตย

3.3.2 มีกลไกการปกครองที่ไม่เพียงพอต่อการรับมือกับสังคมที่
สลับซับซ้อนยิ่งขึ้นได้ แนวคิด Governance จึงถูกเสนอขึ้นมาเพื่อปรับปรุงระบบประชาธิปไตย
ด้วยเจตนาดี

3.3.3 ระบบราชการนับเป็นกลไกการปกครองที่สำคัญของระบบการเมือง
ในอดีตสำหรับประเทศไทยกลไกการปกครองสำคัญที่มีลักษณะใกล้เคียงกับระบบราชการใน
ปัจจุบันก็คือ “ระบบขุนนาง” แต่ระบบราชการตามความหมายแบบตะวันตกหรือตามแนวคิด
องค์การสาธารณะที่ได้เสนอแนวคิดในการบริหารระบบราชการ (Bureaucracy) โดยนักวิชาการที่
สำคัญคือ Max Weber ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1887 และเชื่อว่าองค์กรระบบราชการเป็นองค์กรที่ดีที่สุดในสมัย
นั้น น่าจะตรงกับรูปแบบที่มีการจัดขึ้นครั้งแรกในไทย ในสมัยรัชกาลที่ 5 หรือปี พ.ศ. 2535
(หลังจากการเสนอแนวคิด Weber 5 ปี) นั่นเอง

แนวคิดสำคัญที่ไทยรับจากตะวันตกมาปรับใช้ในการสถาปนาระบบราชการ
ตามแนวคิดตะวันตกหรืออาจเรียกว่าเป็นการปฏิรูประเบียบบริหารราชการแผ่นดินครั้งสำคัญของ
ไทยนี้ ก็คือการจัดองค์กรตามหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยการจัดโครงสร้างการบริหารราชการ
แผ่นดินส่วนกลางโดยแบ่งเป็นกระทรวงต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ มีต้นสังกัดอย่างแน่นอน
และเพียงให้เสนอบัติกระทรวงต่าง ๆ มีอำนาจในการบริหารส่วนราชการได้ทั่วถึง หลังจากนั้น
ระบบราชการไทยภายใต้การปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มีการปรับปรุงในรายละเอียด
อยู่เป็นระยะ จนกระทั่ง ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2575 ได้หนึ่งปีรัฐบาลได้จัด
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดินขึ้นใหม่ถือเป็นครั้งสำคัญ เนื่องจากการเปลี่ยนมาสู่ระบอบ
ประชาธิปไตย โดยกำหนดให้มีราชการบริหารส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วน
ท้องถิ่น โดยยึดหลักสำคัญ 2 ประการ คือ

1. แบ่งบทบาทหน้าที่ของกระทรวงต่าง ๆ ตามลักษณะความชำนาญเฉพาะ
ด้าน (Specialization) เรียกว่าตาม “Functional line” และ

2. แบ่งบทบาทหน้าที่ของกระทรวงโดยพิจารณาพื้นที่เป็นหลักวงวิชาการ
ตะวันตกได้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ ขึ้นมาท้าทายแนวคิดการบริหารระบบราชการเดิม

ค.ศ. 1950-1960 แนวคิดที่ริเริ่มมองว่าระบบราชการที่เป็นทางานั้น
ไม่สามารถบริหารองค์การสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลได้อีกต่อไป เพราะภายใน
ระบบราชการที่เป็นทางานั้น มีระบบราชการที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งก่อให้เกิดผลสำเร็จ หรือ
ความล้มเหลวในการให้บริการสาธารณะได้

ค.ศ. 1960-1970 นักวิชาการเสนอว่าองค์การต้องมีการทำงานอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีระบบย่อยหลาย ๆ ระบบที่เชื่อมต่อกันและส่งผลผลิตให้กับสาธารณะ จึงทำให้มีการประสานงานกับองค์การที่อยู่ภายนอกองค์การมากขึ้น องค์การจึงทำงานในลักษณะองค์การเปิด เป็นระบบที่ติดต่อสัมพันธ์กับภายนอกองค์การ

ค.ศ. 1970 จนถึง 1990 องค์การมีรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะมากยิ่งขึ้น เช่น องค์การชั่วคราว องค์การในรูป Matrix องค์การแบบ managerial grid รูปแบบขององค์การและระบบการบริหารเปลี่ยนไป เพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ประเทศไทยเองก็ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดใหม่ ๆ ปลายปี พ.ศ.2500 จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ทำการรัฐประหาร และตั้งรัฐบาลเข้าปกครองประเทศ โดยให้ความสำคัญกับระบบราชการเป็นอย่างมาก

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบวาระแห่งชาติสำหรับการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยกำหนดเป็นระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้น มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 โดยทุกส่วนราชการต้องถือปฏิบัติและรายงานผลการปฏิบัติต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา ตามระเบียบนี้ได้ระบุถึงหลักสำคัญของ ธรรมมาภิบาล 6 หลัก คือ

1. หลักนิติธรรม เป็นการตรากฎหมายและกฎบังคับให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคมอันจะทำให้สังคม ยินยอมพร้อมใจกันปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่อำนาจหรืออำนาจของตัวบุคคล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (2542 : 26) ได้ให้ความหมาย หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้ กฎหมายมิใช่ตามอำนาจหรืออำนาจของตัวบุคคล

วิศรา รัตนสมัย (2543 : 26) ได้ให้ความหมาย หลักนิติธรรม หมายถึง หลักเกณฑ์ที่ยุติธรรมและชัดเจน (Fair legal framework and predictability) คือ มีกรอบของกฎหมายที่ยุติธรรมและเป็นธรรม สำหรับกลุ่มคนต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งกฎหมายมีการบังคับใช้และสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนซึ่งคนในสังคมทุกส่วนเข้าใจ สามารถคาดหวังและรู้ว่าจะเกิดผลอย่างไร เมื่อดำเนินการตาม กฎเกณฑ์ของสังคมสิ่งเหล่านี้เป็นการประกันความมั่นคง ความศรัทธา และความเชื่อมั่นของประชาชน

สุดจิต นิमितกุล (2543 : 13-24) ได้ให้ความหมาย หลักนิติธรรม หมายถึง การดำเนินการตามหลักนิติธรรม (Operating by rule of law) คือ การพัฒนาปรับปรุง แก้ไข และเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความทันสมัยและทรงไว้ซึ่งความเป็นธรรม

กัลยา เนติประวดี (2544 : 11-13) ได้ให้ความหมาย หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายถูกต้อง เป็นธรรม การกำหนดกฎกติกา และการปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงกันไว้ อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึง สิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก ในระดับองค์กร หมายถึง กฎ กติกา ที่ใช้ในการบริหารงานภายใน เช่น การมาทำงานหรือเข้าประชุมให้ตรงเวลา การให้บริหาร ประชาชนให้เสมอกัน รวมถึงข้อตกลงในการสับเปลี่ยนหน้าที่กันภายในองค์กร

วนิดา แสงสารพันธ์ (2544 : 12) ได้ให้ความหมาย หลักนิติธรรม หมายถึง การบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาลต้องมีกฎหมายเป็นตัวกำหนดความสัมพันธ์ทุกภาคส่วนใน สังคม ซึ่งเกณฑ์นี้อาจหมายถึง รัฐธรรมนูญ ระเบียบ ข้อบังคับ รวมถึงกฎเกณฑ์ ที่ไม่ได้เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น กฎเกณฑ์ทางธรรมเนียมประเพณี ศาสนา และศีลธรรมด้วย

วันเพ็ญ หรุจิตตรีวัฒน์ (2544 : 8) ได้กำหนดรูปแบบการบริหารด้วยหลัก นิติธรรม ดังนี้

1. ผู้บริหารกำหนดนโยบายให้หน่วยงานและข้าราชการในสังกัด ดำเนินการยกย่องหรือตรวจสอบร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และแนวปฏิบัติใด ๆ ที่ปฏิบัติอยู่ให้มีความสอดคล้องกับหลักการพื้นฐานการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี และปรับปรุงแก้ไขกรณีที่พบว่ามีความสอดคล้องกับหลัก ดังกล่าว
2. ในการร่างหรือแก้ไขกฎหมายตามข้อ 1. ให้กำหนดเป็นนโยบายให้มีการ ประชาพิจารณ์หรือให้ความเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแล้วแต่กรณีก่อน

3. อาจให้คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเป็นกลาง ทำหน้าที่ ปรับปรุงกระบวนการขั้นตอน และวิธีของการออกกฎหมายของส่วนราชการนั้น ๆ

วันชัย วัฒนศัพท์ (2547 : 122-124) จำแนกหลักการบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็น 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาค และระดับองค์กร ดังนี้

ระดับที่ 1 ในระดับประเทศ หมายถึง กระบวนการเสนอร่างกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ให้เป็นไปตามความชอบธรรม เมื่อหาความทันสมัย เป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของ สังคม และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย

ระดับที่ 2 ในระดับภาครัฐ หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบที่ใช้ในการบริหารงานร่วมกันภายในภาครัฐ เช่น ระเบียบที่เกี่ยวกับการบริหารงาน งบประมาณ บริหารงานบุคคล

ระดับที่ 3 ในระดับองค์กร หมายถึง กฎ กติกา ที่ใช้ในการบริหารงาน ภายใน เช่น การทำงานหรือเข้าประชุมให้ตรงต่อเวลา

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ (2550 : 17-18) ได้ให้ความหมาย หลักนิติธรรม หมายถึง กฎหมายและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ มีความเป็นธรรมมีการปฏิบัติกฎหมายสม่ำเสมอ การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบเข้าใจเกณฑ์ต่าง ๆ และมีส่วนร่วมในกรณีต่างๆ

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ (2550 : 133) ได้ให้ความหมาย หลักนิติธรรม หมายถึง การปกครองโดยยึดหลักกฎหมายปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยให้ผู้มีอำนาจ ไม่สามารถใช้อำนาจละเมิดต่อกฎหมายได้ ซึ่งเป็นหลักประกันขั้นพื้นฐาน ในเรื่องความเป็นธรรม ทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกัน

ดังนั้น สรุปได้ว่า หลักนิติธรรมหมายถึง การตรากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ให้ทันสมัย เป็นธรรม เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับ ประชาชนมีส่วนร่วมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเหล่านั้น

2. **หลักคุณธรรม** เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อเป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพ สุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (2542 : 26) ได้ให้ความหมาย หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นตัวอย่างแก่สังคมและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

วิศรา รัตนสมัย (2543 : 26) ได้ให้ความหมาย หลักคุณธรรม หมายถึง หลักกลไกการเมืองที่ชอบธรรม คือ เป็นกลไกที่มีองค์ประกอบของผู้ที่เป็นรัฐบาล หรือผู้ที่เข้าร่วมบริหารประเทศ ที่ยอมรับของคนในสังคมโดยรวม ไม่ว่าจะโดยการบริหารแต่งตั้ง หรือ เลือกตั้ง แต่จะต้อง เป็นรัฐบาลที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน มีความสุจริต มีความเที่ยงธรรม และมีความสามารถที่จะบริหารประเทศได้

ศุจดิจ นิมิตกุล (2543 : 13-24) ได้ให้ความหมาย หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม ข้าราชการคือ มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต เป็นนิสัยประจำชาติระดับองค์กร หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ให้ความยุติธรรมกับประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน และปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณข้าราชการคือ มีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้ร่วมงาน ต่อประชาชนและสังคม

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ (2544 : 17-18) ได้ให้ความหมาย หลักคุณธรรม หมายถึง การร้องทุกข์ในการดำเนินต่าง ๆ ทั้งในและนอกองค์กรลดลง คุณภาพชีวิตของคนในองค์กรดีขึ้น มีการบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรในชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด สังคมมีเสถียรภาพ ร่วมกันอย่างสงบสุข และมีระเบียบวินัย

ปราชญา กล้าผจญ (2544 : 31) ได้ให้ความหมาย หลักคุณธรรม หมายถึง นักบริหารที่ดีควรนำหลักธรรมของศาสนามาเปรียบเทียบกับจะได้นำไปใช้ เพื่อความเป็นผู้ที่สามารถทำงาน ได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นผู้นำที่ดี มีคุณธรรมประจำใจ หลักธรรมต่าง ๆ มี โลกธรรม ประการ ได้แก่ ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข เสื่อมลาภ เสื่อมยศ ทุกข์ และนินทา

วันเพ็ญ หรุจิตต์วิวัฒน์ (2544 : 8) ได้กำหนดรูปแบบการบริหารด้วย หลักคุณธรรมดังนี้

1. ผู้บริหารกำหนดเป็นนโยบายให้มีการปรับปรุงระเบียบ จรรยาบรรณในองค์กร
2. ผู้บริหารจัดให้มีระบบการร้องเรียนในการบริหารในทุกด้านในองค์กร
3. ผู้บริหารเร่งรัดให้มีการรณรงค์การหลักคุณธรรมอย่างกว้างขวางและจริงจังในทุกระดับ จากระดับบริหารจนถึงระดับปฏิบัติทุกคน
4. ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความมีคุณธรรมขององค์กรจนการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ในสังคม

บุญมี แทนแก้ว (2547 : 46-47) ได้ให้ความหมาย หลักคุณธรรม หมายถึง เป็นสิ่งที่บุคคลควรประพฤติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ หรือหลักธรรมชาติที่ควรประพฤติ เพื่อเอื้ออำนวยประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น มีบุคคลให้ความหมายไว้ดังนี้ กู๊ด (Good) คุณธรรม คือ ความกล้าเป็นอุปนิสัยและควรประพฤติคุณธรรมว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุด ในการดำเนินกิจการทุกอย่างจึงควรสร้างสมคุณธรรมให้เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อตน เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีและความเติบโตสมบูรณ์ในชีวิต คุณธรรมเป็นบ่อเกิดหรือปัจจัยให้เกิดคุณธรรมอื่น ๆ อริสโตเติล (Aristotle)

กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีเป็นสภาวะจิตใจที่มั่นคง ซึ่งแสดงตัวออกมาในรูปการกระทำที่จงใจและอยู่ในทางสายกลาง ทิตัส (Titus) กล่าวว่า คุณธรรมเป็นคุณภาพ ลักษณะนิสัยของบุคคลที่สังคมยอมรับและเห็นว่ามีคุณค่า ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะเอื้ออำนวยให้สวัสดิการกลุ่มชน สร้างความดีทางศีลธรรม เป็นบุคลิกลักษณะที่ปฏิบัติดี

วันชัย วัฒนศัพท์ (2547 : 122-124) จำแนกหลักการบริหารจัดการที่ดีเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับองค์กร ดังนี้

ระดับที่ 1 ในระดับประเทศ ประชาชนทำหน้าที่อย่างถูกต้อง ทำหน้าที่อย่างสุจริตเป็นประโยชน์ต่อสังคม ต่อส่วนรวม ปฏิบัติตามกฎหมายและพลเมืองที่ดี เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นอย่างแก่ประชาชนด้วย

ระดับที่ 2 ในระดับภาครัฐ ผู้แทนประชาชนที่เข้าไปบริหารราชการต้องต้องเข้าสู่หน้าที่ด้วยความชอบธรรมทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายประจำ ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม

ระดับที่ 3 ในระดับองค์กร ต้องปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญ ยุติธรรมแก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน มีจรรยาบรรณต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน ต่อผู้ร่วมงาน ต่อประชาชนและสังคม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม เป็นแบบอย่างแก่ประชาชน มีความซื่อสัตย์สุจริต จริ่งใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มาทำงานตรงต่อเวลา ให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค ถูกต้อง ตรงไปตรงมา ยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวม ความถูกต้องเป็นธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสุภาพ อ่อนโยน มีไมตรีจิตพร้อมให้บริการ

3. โปร่งใส เป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่หลักความเข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความชัดเจน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (2542 : 26) ได้ให้ความหมาย หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยของมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

เกษม วัฒนชัย (2543 : 4) ได้ให้ความหมาย หลักความโปร่งใส หมายถึง หลักความโปร่งใสในการออกแบบระบบ และถือว่าเป็นกระบวนการในการบริหารทุกขั้นตอนจะต้องยึดหลักความโปร่งใส อธิบายได้ด้วยเหตุผล และมีหลักฐานกำกับเอาไว้

วิศรา รัตนสมัย (2543 : 26) ได้ให้ความหมาย หลักความโปร่งใส หมายถึง กลไกการบริหาร ที่มีความสุจริต และโปร่งใส ซึ่งรวมถึงการมีระบบกติกา และการดำเนินงานที่เปิดเผย ตรงไปตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึง และรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสรีเป็นธรรม ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นหน่วยงาน กำกับดูแล ประชาชน สามารถตรวจสอบและติดตามผลได้

สมาน รังสิโยกฤษฎ์ (2543 : 10) ได้ให้ความหมาย หลักความโปร่งใส หมายถึง การมีระเบียบและงานดำเนินงานที่เปิดเผย ตรงไปตรงมา ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสรีเป็นธรรม ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึง การที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นหน่วยงาน กำกับดูแล ประชาชนสามารถตรวจสอบและติดตามผลได้

สุดจิต นิमितกุล (2543 : 13-24) ได้ให้ความหมาย หลักความโปร่งใส หมายถึง ข้อมูลต่าง ๆ ที่ต้องตรงกับข้อเท็จจริงของการดำเนินการและสามารถตรวจสอบได้ มีการดำเนินการที่เปิดเผยชัดเจนและเป็นไปตามที่กำหนดไว้

กัลยา เนติประวัติ (2544 : 11-13) ได้ให้ความหมาย หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกในการทำงานขององค์กร ทูทวงกรให้มีมีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูล ได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ในระดับองค์กร หมายถึง ประชาชนรู้ขั้นตอนที่จะติดต่องาน และสามารถตรวจสอบการทำงานได้ และภายในองค์กรต้องมีความโปร่งใสในการตัดสินใจการบริหารงาน และมีการสื่อสารที่ดีภายในด้วย

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ (2544 : 17-18) ให้ความหมาย หลักความโปร่งใส หมายถึง การสำรวจความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการของรัฐและหน้าที่ของส่วนราชการ จำนวนเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือสอบสวนเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกณฑ์ในการใช้ดุลยพินิจของส่วนราชการ มีความชัดเจนเป็นที่ยอมรับ ส่วนราชการมีตัวชี้วัดการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม และเปิดเผยต่อสาธารณะ

วันเพ็ญ หรุจิตตรีวัฒน์ (2544 : 8) ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานด้วยความโปร่งใส คือ

1. ผู้บริหารกำหนดเป็นนโยบายให้มีการปรับปรุงกลไกการทำงานของหน่วยงานและข้าราชการให้เน้นการปฏิบัติงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์

2. ผู้บริหารทบทวนขั้นตอนและกฎ ระเบียบ เกี่ยวกับการอนุมัติ อนุญาต ให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีตัวชี้วัดความชัดเจน และมีผู้รับผิดชอบในทุกขั้นตอน

3. ผู้บริหารปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างราชการใสสะอาด เช่น จัดทำแผนการสร้าง ความโปร่งใสในกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน รวมทั้งแผนการป้องกันการทุจริต ประพฤติไม่ชอบในหน่วยงาน

4. ผู้บริหารจัดให้มีช่องทางการรับเรื่องราวร้องทุกข์จากราชการ ร้องเรียนจากผู้รับบริการ และประชาชนทั่วไป เกี่ยวกับการให้บริการของหน่วยงานนั้น

วิระวัฒน์ บัณฑิตามัย (2544 : 48-51) ให้ความหมาย หลักความโปร่งใส หมายถึง ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติทุกระดับต้องสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ร่วมกันอย่าง โปร่งใส สามารถหาแนวทางแก้ไขที่ดีกว่า และทันสมัย การเชื่อมั่นในหลักธรรมาภิบาล จึงต้องเน้น การมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ ร่วมประเมิน สร้างให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วมและรู้เป็นเจ้าของ

โสภณัส ฌ บางช้าง (2544 : 48-50) ให้ความหมาย หลักความโปร่งใส หมายถึง ไม่ซ่อนเร้น หรือปิดบัง รวมทั้งต้องเต็มใจและอำนวยความสะดวก ให้มีกลไกในการตรวจสอบการ ปฏิบัติงานของภาคส่วนได้

สำนักคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2544 : 9) ให้ความหมาย หลักความ โปร่งใส หมายถึง การมีระบบการทำงานที่เปิดเผย สามารถตรวจสอบและติดตามผลได้ ซึ่งรวมถึง การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา และมีกระบวนการให้ประชาชน สามารถตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

วันชัย วัฒนศัพท์ (2547 : 122-124) จำแนกหลักการบริหารจัดการที่ดีเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับองค์กร ดังนี้

ระดับที่ 1 ในระดับประเทศ ประชาชนมีอิสระในการสื่อสาร สื่อมวลชน สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่และมีจริยธรรม มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อ สังคมอย่างตรงไปตรงมา ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้สะดวก ประชาชนตรวจสอบความ ถูกต้องได้

ระดับที่ 2 ในระดับภาครัฐ การตัดสินใจและการปฏิบัติงานของรัฐต้องมีความ โปร่งใส

ระดับที่ 3 ในระดับองค์กร ประชาชนรู้ขั้นตอนที่จะติดต่องาน และสามารถตรวจสอบการทำงานภายในองค์กร จะต้องมีความ โปร่งใสในการตัดสินใจในการ บริหารงาน เงิน คน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549 : 35) ให้ความหมาย หลักความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ให้ประชาชน เข้าถึงได้สะดวก และมีส่วนร่วมตรวจสอบความถูกต้องในการดำเนินงาน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หลักความโปร่งใส หมายถึง การเปิดเผยผลการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ ต่อสาธารณะ โดยมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมา ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน และกัน เปิดเผยหลักเกณฑ์และวิธีการทำงานให้มีความโปร่งใส เปิดโอกาสให้ประชาชนติดตาม ตรวจสอบความถูกต้องของแผนงาน โครงการ และการใช้งบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ เป็นไปโดยเปิดเผย เป็นธรรมและชัดเจน

4. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะประชาพิจารณ์การแสดงประชามติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (2542 : 26) ได้ให้ความหมาย หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าจะเป็น การแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ

วิศรา รัตนสมัย (2543 : 26) ได้ให้ความหมาย หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนมีโอกาสและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน (Equity) ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเข้าร่วมทางตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านกลุ่มผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน โดยชอบธรรม การเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมอย่างเสรีนี้ รวมถึงการให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชนและให้เสรีภาพสาธารณชนในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่สาธารณะจะมีส่วนรวม คือ การมีรูปแบบการปกครอง และบริหารงานที่กระจายอำนาจ (Decentralization)

สมาน รังสิโยกฤษฎ์ (2543 : 10-11) ได้ให้ความหมาย หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารราชการที่ประชาชนมีโอกาสและมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเข้าร่วมทางตรงหรือทางอ้อม โดยผ่านกลุ่มผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน โดยชอบธรรม การเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมอย่างเสรีนี้ รวมถึงการให้เสรีภาพแก่สื่อมวลชนและให้เสรีภาพสาธารณชนในการแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ คุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งที่สาธารณะจะมีส่วนรวม คือ การมีรูปแบบการปกครอง และบริหารงานที่กระจายอำนาจให้กว้างขวาง

สุดจิต นิมิตกุล (2543 : 13-24) ได้ให้ความหมาย หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของทั้งประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มและพลังการทำงานที่สอดคล้องกันเพื่อบรรลุเป้าหมายในการความคิดเห็นบริการประชาชน

กัลยา เนติประวัติ (2544 : 11-13) ได้ให้ความหมาย หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติหรืออื่น ๆ ในระดับองค์กร หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็น และการรับเรื่องราวร้องทุกข์ ที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ขณะเดียวกันภายในองค์เองจะต้องสนับสนุนการบริหารงานภายในด้วย

บุญบง ชัยเจริญวัฒนะ (2544 : 42) ได้ให้ความหมาย หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง ความสัมฤทธิ์ผลของโครงการต่างๆรวมถึงการประหยัดงบประมาณ ความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบ จำนวนผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็น หรือจำนวนข้อเสนอแนะ หรือข้อคิดเห็นของประชาชนในการดำเนินเรื่องต่าง ๆ รวมถึงคุณภาพของการเข้ามามีส่วนรวม

วนิดา แสงสารพันธ์ (2544 : 42) ได้ให้ความหมาย หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนสามารถที่จะมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจอย่างเท่าเทียมกันในการบริหารจัดการสังคม ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

สุรพล พุฒคำ (2544 : 56) ได้ให้ความหมาย หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บังคับบัญชาเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามาเกี่ยวข้องกับผูกพันกับงานที่ตนรับผิดชอบทั้งด้านกายและจิตใจ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในงานที่ตนรับผิดชอบ และพร้อมที่จะดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมายและประสิทธิภาพ

สมยศ นาวิการ (2546 : 1-2) ได้ให้ความหมาย หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการของการให้ผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ หลักการมีส่วนร่วมเน้นในการมีส่วนร่วมช่วยในการทำงาน ประสานความเข้าใจกันและกัน ถ้าหลักการมีส่วนร่วม จะอยู่บนพื้นฐานแนวคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ ถือว่าผู้บริหารแบ่งหน้าที่การบริหารจัดการให้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาและอยู่ที่การตัดสินใจขององค์กร ไม่ใช่เพียงแต่สัมผัสปัญหาหรือแสดงความห่วงใยเพียงส่วนเดียว การทำงานที่มุ่งไปที่เป้าหมายของการทำงาน และส่วนรวมที่ว่านี้จะต้องเกิดจากจิตสำนึกของพนักงาน ชื่นผู้เกี่ยวข้อง ไม่ใช่เป็นการสั่งตรงมาจากเบื้องบนให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้

วันชัย วัฒนศัพท์ (2547 : 122-124) จำแนกหลักการบริหารจัดการที่ดีเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับองค์กร ดังนี้

ระดับที่ 1 การมีส่วนร่วมระดับประเทศ บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตนเอง ให้รัฐส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ รัฐต้องกระจายให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในการกิจการท้องถิ่นได้เอง ให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมการจัดการศึกษาอบรมด้วย

ระดับที่ 2 การมีส่วนร่วมระดับภาครัฐ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังการแสดงความคิดเห็นในปัญหาสำคัญของชาติให้มีข้อโต้แย้งหลายฝ่าย เพื่อเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจของรัฐ ควรมีการสำรวจความเห็นประชาชนเพื่อปรับปรุงงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ระดับที่ 3 การมีส่วนร่วมในระดับองค์กร มีการวางระบบการรับฟังความคิดเห็นและการรับเรื่องร้องทุกข์ที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องที่สำคัญที่มีผลกระทบต่อชุมชนเจ้าหน้าที่ที่มีอิสระในความคิดสามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะผู้บริหารได้ การรับฟังและนำเสนอ ข้อเสนอแนะข้อร้องเรียนของประชาชนมาดำเนินการอย่างรวดเร็วและเต็มความสามารถประชาชนเข้าร่วมวางแผนรับรู้อุปสรรคตั้งแต่การเสนอปัญหาจนถึงประเมินผลประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ และการบริหารงาน

5. หลักความรับผิดชอบ เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำคัญในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจในปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (2542 : 26) ได้ให้ความหมาย หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

วิศรา รัตนสมัย (2543 : 26) ได้ให้ความหมาย หลักความรับผิดชอบ หมายถึง ความรับผิดชอบต่อบทบาทภาระหน้าที่ ที่มีต่อสาธารณชน โดยมีการจัดองค์กร หรือการกำหนด

กฎเกณฑ์ ที่เป็นการดำเนินงานเพื่อสนองตอบความต้องการของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรม ในความหมายนี้จะรวมถึงการที่มี Bureaucracy accountability และ Political accountability ซึ่งจะมีความหมายมากกว่าความรับผิดชอบเฉพาะต่อผู้บังคับบัญชา หรือกลุ่มที่เป็นฐานเสียงที่ให้การสนับสนุนทางการเมือง แต่จะครอบคลุมถึงพันธะความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม การที่จะมีพันธะรับผิดชอบต่อสังคม เช่น องค์กร หน่วยงาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้องพร้อมและสามารถที่จะถูกตรวจสอบและวัดผลการดำเนินงานทั้งในเชิงปริมาณคุณภาพ ประสิทธิภาพ และการใช้ทรัพยากรสาธารณะซึ่งคุณลักษณะของความโปร่งใสของระบบจึงเป็นหัวใจสำคัญในการสร้าง Accountability

สุดจิต นิมิตกุล (2543 : 13-24) ได้ให้ความหมาย หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง เจ้าหน้าที่จะต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการประเมินความสำเร็จของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

กัลยา เนติประวัติ (2544 : 11-13) ได้ให้ความหมาย หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน ในระดับองค์กร หมายถึง การกำหนดโครงสร้างและระบบการใช้อำนาจรัฐใหม่ มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่ระดับล่าง เพื่อให้ความรับผิดชอบต่อในทุกระดับมีความชัดเจน และมีรายงานประจำปี รายงานผลการปฏิบัติงานที่มีตัวชี้วัดความสำเร็จ และแรงจูงใจให้ประชาชนรับผิดชอบต่อ

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ (2544 : 17-18) ได้ให้ความหมาย หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง การได้รับการยอมรับ และพอใจจากผู้รับบริการ และผู้ที่เกี่ยวข้อง การบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของงานที่ปฏิบัติ คุณภาพของงานทั้งด้านปริมาณ ความถูกต้อง ครบถ้วน รวมทั้งจำนวนความผิดพลาดที่เกิดขึ้น จากการปฏิบัติงาน และจำนวนการร้องเรียนหรือการกล่าวหาที่ได้รับ

วันชัย วัฒนศัพท์ (2547 : 122-124) จำแนกหลักการบริหารจัดการที่ดีเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับองค์กร ดังนี้

ระดับที่ 1 ในระดับประเทศ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและใช้อำนาจ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ปลอดภัย ไม่สร้างความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในท้องที่

ระดับที่ 2 ในระดับภาครัฐ คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ามาบริหารราชการแผ่นดินต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใดเพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการรวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเสนอ

ต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง ฝ่ายการเมืองรับผิดชอบในเรื่องนโยบาย ส่วนฝ่ายประจำรับผิดชอบในการดำเนินการ

ระดับที่ 3 ในระดับองค์กร มีการกำหนดโครงสร้างและระบบการใช้
อำนาจรัฐใหม่มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจลงสู่ระดับล่าง

ดิน ประชัญพฤทธิ (2548 : 4) ได้ให้ความหมาย หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง ความพร้อมที่จะให้ตรวจสอบ หมายถึง ความรับผิดชอบต่องาน โดยมีผู้อื่นคอยตรวจสอบการปฏิบัติงานอีกชั้นหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549 : 28) ได้ให้ความหมาย หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง การให้ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ การมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจในปัญหาบ้านเมือง มีความกล้าหาญที่จะรับผิดชอบต่อผลการกระทำตามแผน พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หลักความรับผิดชอบต่อ หมายถึง การนำโครงการกิจกรรมหรือแผนงานที่แถลงไว้มาดำเนินการให้เห็นเป็นรูปธรรมตามที่กำหนดไว้ รับผิดชอบต่อผลกระทบที่มาจากการบริหารงาน การบริหารงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้ทันทั่วทั้งเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบต่อปฏิบัติงานใส่ใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นและพร้อมที่จะแก้ไขการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและกล้าหาญที่จะยอมรับผลจากการบริหารงานของตน

6. หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยตรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีนานาชาติ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (2542 : 26) ได้ให้ความหมาย หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยตรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

เกษม วัฒนชัย (2543 : 4) ได้นำเสนอแนวทางการปฏิบัติตามหลักความคุ้มค่า ดังนี้ 1) การทำกิจกรรมใด ต้องสร้างระบบมาตรฐาน (Quality and Standard) ควบคู่กัน ไปให้มีการกำหนดระดับมาตรฐานที่จะมุ่งไปสู่รูปแบบของวิธีปฏิบัติจากการสร้างคู่มือปฏิบัติ และวัดผลประเมินผลเป็นระยะ ๆ และ 2) การบริหารจัดการทุกด้าน ต้องยึดหลักประหยัดและหลักประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างคุ้มค่าที่สุด

วิสรา รัตนสมัย (2543 : 26) ได้ให้ความหมาย หลักความคุ้มค่า หมายถึง หลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานและมีประสิทธิผลด้านการจัดกระบวนการทำงาน การจัดองค์กร การจัดสรรบุคคล และมีการใช้ทรัพยากรสาธารณะต่าง ๆ อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม มีการดำเนินการให้สาธารณะที่ให้ผลลัพธ์ที่เป็นที่น่าพอใจ และกระตุ้นการพัฒนาของสังคมทุกด้าน (ด้านการเมือง สังคมวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ)

กัลยา เนติประวัติ (2544 : 11-13) ได้ให้ความหมาย หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วมโดยการรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน ในระดับองค์กร หมายถึง ผู้บริหารต้องทบทวนงานในความรับผิดชอบทั้งหมด เพื่อพิจารณาถ่ายโอนงานที่ภาคธุรกิจ เอกชน หรือภาคประชาชน ทำได้ และมีประสิทธิภาพสูงกว่า ออกไปเลือกนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ และพัฒนาความสามารถเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

บุญบง ชัยเจริญวัฒนะ (2544 : 58) ได้ให้ความหมาย หลักความคุ้มค่า หมายถึง ความมีประสิทธิภาพประสิทธิผล รัฐจัดสรรและใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างคุ้มค่า และเหมาะสมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของคนในสังคม โดยรวมถึงการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าไม่ใช่แค่การตัดสินใจเฉพาะผู้นำฝ่ายเดียว แต่ต้องได้รับคำแนะนำและปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่แน่นอน อันจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าในการใช้จ่ายเงินงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งที่ได้จากการใช้จ่ายต้องมีคุณภาพและอายุระยะเวลาในการใช้งานที่เน้นทางด้านประสิทธิภาพทนทานเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งจะต้องไม่มองข้ามการตัดสินใจของผู้ร่วมงานด้วย อาจเป็นข้อยืนยันถึงความเป็นไปได้และได้ข้อสรุปที่ดีนั่นเอง

วันชัย วัฒนศัพท์ (2547 : 122-124) จำแนกหลักการบริหารจัดการที่ดีเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับองค์กร ดังนี้

ระดับที่ 1 ในระดับประเทศ การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ พยายามลดการเกิดมลภาวะทั้งในดิน ในน้ำ และอากาศ

ระดับที่ 2 ในระดับภาครัฐ ใช้งบประมาณอย่างประหยัด มีรายงานผลการใช้ทรัพยากรต่อสาธารณะ

ระดับที่ 3 ในระดับองค์กร ทบทวนงานให้มีประสิทธิภาพสูงกว่า ออกไปเลือกนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้พัฒนาความสามารถของเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดสรรตำแหน่งบุคลากรมีความเหมาะสมและความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่ การจัดสรรวัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสมกับภารกิจ การปฏิบัติงานมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้การปฏิบัติงานรวดเร็วทันสมัย

สุวกิจ ศรีปัดดา (2555 : 22-24) เพื่อให้การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ เป็นไปด้วยความถูกต้องและโปร่งใส จึงได้ยึดหลักในการบริหารกิจการมหาวิทยาลัยให้สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร อันประกอบด้วย

1. หลักการตอบสนอง การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ถือเป็นหน่วยงานที่เน้นสร้างอนาคตของชาติ ได้มีความมุ่งมั่นที่จะบริหารกิจการของมหาวิทยาลัยในทุกพันธกิจการให้สำเร็จลุล่วง โดยเฉพาะภารกิจหลัก ด้านการผลิตบัณฑิต ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และสามารถตอบสนองความต้องการทั้งของตลาดแรงงานในระดับชาติ เช่น เพิ่มสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคณะอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นคณะที่ผลิตบัณฑิตเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานที่ขาดแคลน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในท้องถิ่น จึงได้เปิดสาขาวิชาด้านครุศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน

2. หลักประสิทธิผล เห็นได้จากผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนการปฏิบัติราชการตามที่ได้รับงบประมาณมาดำเนินการ

2.1 มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานสอดคล้องแผนกลยุทธ์ มีการกำหนดวัตถุประสงค์และตัวชี้วัดความสำเร็จในแผน

2.2 มีการนำแผนไปดำเนินการครบวงจร PDCA และปรับปรุงแผนเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.3 มีระบบงานที่มีมาตรฐานเทียบเคียงมาตรฐานสำนักประกันคุณภาพการศึกษา (ได้รับคะแนนประเมิน 3.69) รวมถึงสามารถเทียบเคียงกับส่วนราชการหรือหน่วยงานที่มีการกีดคล้ายคลึงกัน โดยการปฏิบัติราชการจะต้องมีทิศทางยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์ที่ชัดเจน มีกระบวนการปฏิบัติงานและระบบงานที่เป็นมาตรฐาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ

3. หลักประสิทธิผล/คุ้มค่า เห็นได้จากการบริหารกิจการของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ มีการกำกับดูแลที่ดี ได้ออกแบบกระบวนการปฏิบัติงาน โดยใช้เทคนิคและ

เครื่องมือการบริหารจัดการที่เหมาะสมให้ผู้บริหารหน่วยงานระดับคณะและสำนัก สามารถสั่งการได้ทำให้ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและประหยัดทั้งเวลาและทรัพยากร ในปีงบประมาณ 2555 หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี 2555 และบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์แล้ว ปรากฏผลสามารถประหยัดงบประมาณ ได้จำนวน 354,640 บาท ซึ่งเป็นรายได้สะสมของมหาวิทยาลัยต่อไป

4. หลักความเสมอภาค แสดงเจตนาชัดเจนในการบริหารกิจการของมหาวิทยาลัยตั้งแต่แรกเริ่มเข้ารับตำแหน่ง โดยการให้หลักการปฏิบัติงานแก่บุคลากร และมอบหมายงานโดย เน้นวัฒนธรรมคุณภาพ โดยมีความรับผิดชอบ สรีรศาสตร์ต่อการทำความดี ปรับปรุงงานของตนอยู่เสมอ ใช้ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ ซึ่งบุคลากรทุกคนจะต้องยึดถือ และปฏิบัติเท่าเทียมกันทุกคน ไม่แบ่งแยก ชายหรือหญิง ดินกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศอายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษา การฝึกอบรมและอื่น ๆ และกำหนดให้ทุกคนต้องมีสมรรถนะหลัก ที่สำคัญ คือ เป็นมืออาชีพ มีภาวะผู้นำ และมีจิตสาธารณะ

5. หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ในฐานะที่ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ซึ่งเป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์กร ได้ให้ความสำคัญกับหลักการมีส่วนร่วมของบุคลากรในมหาวิทยาลัย นักศึกษา และประชาชน โดยได้เปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจน และหากมีประเด็นที่ต้องลงความเห็นจากประชาคมจะให้มีการออกเสียงตามหลักฉันทามติ ตามครรลองของระบอบประชาธิปไตย กล่าวคือ เมื่อมีปัญหาหรือต้องการความคิดเห็นจะนำเข้าสู่ที่ประชุม มีการแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และถือคะแนนเสียงข้างมากเป็นสำคัญ บนการยอมรับ

6. หลักการตรวจสอบได้/มีการะับผิดชอบ การบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ในฐานะที่เป็นผู้บริหารสูงสุดขององค์กร ตั้งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความ สุจริต โปร่งใส ยึดระเบียบการปฏิบัติราชการที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด ในรอบปีที่ผ่านมา มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามาตรวจสอบการบริหารงานของมหาวิทยาลัยอยู่เป็นประจำ รวมทั้งได้รายงานทางการเงิน และการควบคุมภายในแก่กระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น ๆ อยู่เป็นประจำ อีกทั้งในฐานะที่เป็นผู้บริหารสูงสุด มีความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติราชการที่เกิดขึ้นอย่างเต็มที่

7. หลักเปิดเผย/โปร่งใส ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกหน่วยงานของมหาวิทยาลัยจากการตรวจสอบพบว่า มีหลักฐานทางเอกสารและการสัมภาษณ์ของหน่วยตรวจสอบภายในมีแผนและรายงานผลการดำเนินการแก้ปัญหาและบริหารความเสี่ยงหรือจุดอ่อนของงานในด้านต่าง ๆ จากรายงานทำให้ทราบว่ามหาวิทยาลัยได้พยายามดำเนินการแก้ไขจุดอ่อน

หรือความเลี่ยนั่น ๆ อย่างเต็มที่และมีผลออกมาเป็นที่น่าพอใจ แสดงถึงการมีกลไกและมาตรฐานบริหารความเลี่ยนอย่างมีประสิทธิภาพ

8. หลักการกระจายอำนาจ เห็นได้จากการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจจากมหาวิทยาลัยลงไปสู่นักงานระดับ คณะและ สำนัก โดยนักงานเหล่านั้นสามารถสั่งการในการปฏิบัติราชการ ได้ทันทีดำเนินการแทนโดยมีอิสระตามสมควร รวมถึงการมอบอำนาจและความรับผิดชอบการบริหารจัดการของนักงานส่งเสริมให้นักวิชาการแต่ละงานตัดสินใจในงานซึ่งรับผิดชอบ สามารถให้บริการตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีอิสระ นอกจากนี้ยังมีระบบทำงานแทนกัน

9. หลักการมีส่วนร่วม

9.1 บุคลากรภายในนักงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและรับรู้อาจารย์ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

9.2 มหาวิทยาลัยมีระบบประกันคุณภาพที่ทำให้มีส่วนร่วมจากภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานักงาน มีการนำข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายไปวางแผนในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและการบริหารมหาวิทยาลัย

10. หลักนิติธรรม มีการใช้อำนาจของกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ในการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ ด้วยความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

1. ความหมายของความคิดเห็น

เวบเตอร์ (Webster, 1968 : 124) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นคือ ความเชื่อที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความแน่นอน หรือความรู้อันแท้จริง แต่จะตั้งอยู่ในจิตใจ ความเห็นและการลงความเห็นของแต่ละบุคคลที่น่าจะเป็นจริงหรือน่าจะตรงตามที่คิดไว้

กู๊ด (Good, 1973 : 339) ให้คำจำกัดความว่า ความคิดเห็นหมายถึง ความเชื่อการตัดสินใจ ความรู้สึกประทับใจที่ไม่ได้มาจากการพิสูจน์หรือซึ่งน้ำหนักความถูกต้องหรือไม่

เบส (Best, 1977 : 169) กล่าวว่า ความคิดเห็นคือ การแสดงออกในด้านความเชื่อและความรู้สึกของแต่ละบุคคล โดยการพูดที่นำไปสู่การคาดคะเน หรือการแปลผลในพฤติกรรมหรือเหตุการณ์

Isaak (1981 : 203) ให้ความหมายว่าความคิดเห็น คือ การแสดงออกทางคำพูดหรือคำตอบ ที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับ

ทั่ว ๆ ไป ซึ่งปกติแล้วความคิดเห็นต่างจากเจตคติ คือ ความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยเฉพาะแต่เจตคติ จะเป็นเรื่องทั่วไป ซึ่งมีความหมายกว้างกว่า พวกนี้ ให้ตัดออก ตั้งแต่การแก้ไขรอบที่แล้วนะครับ ถ้าไม่แก้ไขอย่างนี้ ผมคงไม่อ่านงานของคุณ เพราะไม่ได้ประโยชน์อะไร ต้องเหนื่อยตามแก้ไขของเดิมนะครับ

ปทานุกรมสังคมวิทยา (ราชบัณฑิตยสถาน. 2532 : 246) ได้บัญญัติคำว่าความคิดเห็น ซึ่งตรงกับคำว่า Opinion ในภาษาอังกฤษไว้ว่า หมายถึง

1. ข้อพิจารณาเห็นว่าเป็นจริงจากการใช้ปัญญาความคิดประกอบ ถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยัน ได้เสมอไปก็ตาม
2. ทักษะหรือประมาณการเกี่ยวกับเนื้อหาหรือประเด็นใดประเด็นหนึ่ง
3. คำแถลงที่ยอมรับนับถือกันว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อปัญหาที่มีผู้นำมาขอปรึกษา คำว่าความคิดเห็นมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า เจตคติ ซึ่งมีคำอธิบายไว้ว่าแนวโน้มที่บุคคลได้รับมาหรือเรียนรู้มา และกลายเป็นแบบอย่างในการแสดงปฏิกิริยาสนับสนุน หรือเป็นปฏิบัติต่อบางสิ่งบางอย่างหรือต่อบุคคลบางคน

จารอง (2534 : 2) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดในลักษณะที่ไม่ลึกซึ้งเหมือนทัศนคติ ความคิดเห็นนั้นอาจกล่าวได้ว่าเป็นการแสดงออกของทัศนคติ ก็ได้ สังเกตและวัดได้จากคน แต่มีส่วนที่แตกต่างไปจากทัศนคตินั้นเจ้าตัวอาจจะตระหนักหรือไม่ตระหนักก็ได้

บุญเรียง (2534 : 78) ความคิดเห็นหมายถึง การแสดงออกทางวาจาของเจตคติการที่บุคคลกล่าวว่าเขามีความเชื่อ หรือความรู้สึกอย่างไรเป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคคลดังกล่าว การวัด ความคิดเห็นของบุคคลนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

สรุปความหมายของความคิดเห็นกล่าวคือ ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก ทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมของแต่ละบุคคลที่มีต่อบุคคล สิ่งของ เรื่องราว หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ประสบในสังคม โดยมีพื้นฐาน มาจากภูมิหลังทางสังคม ความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ๆ โดยไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว

2. ประเภทของความคิดเห็น

เรมเมอร์ (Remmer. 1954 : 6-7) กล่าวว่าความคิดเห็นมี 2 ประการด้วยกัน คือ

1. ความคิดเห็นเชิงบวกสุด – เชิงลบสุด (Extreme opinion) เป็นความคิดเห็นที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ซึ่งสามารถทราบทิศทางได้ ทิศทางบวกสุด ได้แก่ ความรัก จนหลงทิศทางลบสุด ได้แก่ ความรังเกียจ ความคิดเห็นนี้รุนแรงเปลี่ยนแปลงยาก

2. ความคิดเห็นจากความรู้ความเข้าใจ (Cognitive contents) การมีความเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจที่มีต่อสิ่งนั้น เช่น ความรู้ความเข้าใจในทางที่ดี ชอบยอมรับ เห็นด้วย ความรู้ความเข้าใจในทางที่ไม่ดี ได้แก่ ไม่ชอบ ไม่ยอมรับ ไม่เห็นด้วย

3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

การแสดงความคิดเห็นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ซึ่งความคิดเห็นของแต่ละคนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแม้เป็นเรื่องเดียวกัน ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันเสมอไปและอาจแตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคลที่ได้รับมาจนมีอิทธิพลต่อการแสดงความคิดเห็น

ออสแคม (Oskamp, 1977 : 119-133) ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็นดังนี้

1. ปัจจัยทางพันธุกรรมและร่างกาย (Genetic and physiological factors) เป็นปัจจัยตัวแรกที่ไม่ค่อยจะได้อุบัติถึงมากนัก โดยมีการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านพันธุกรรม จะมีผลต่อระดับความก้าวร้าวของบุคคล ซึ่งจะมีผลต่อการศึกษา เจตคติ หรือความคิดเห็นของบุคคลนั้น ๆ ได้ ปัจจัยด้าน ร่างกาย เช่น อายุ ความเจ็บป่วย และผลกระทบจากการใช้ยาเสพติดจะมีผลต่อความคิดเห็นและเจตคติของบุคคล เช่น คนที่มีความคิดอนุรักษ์นิยมมักจะเป็นคนที่มีอายุมาก เป็นต้น

2. ประสบการณ์โดยตรงของบุคคล (Direct personal experience) คือบุคคลได้รับความรู้สึกและความคิดต่างๆ จากประสบการณ์โดยตรง เป็นการกระทำหรือพบเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ โดยตนเอง ทำให้เกิดเจตคติหรือความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ เช่น เด็กทารกที่แม่ได้ป้อนน้ำส้มคั้นให้ทาน เขาจะมีความรู้สึกชอบ เนื่องจากน้ำส้มหวาน เย็น หอม ชื่นใจ ทำให้เขามีความรู้สึกต่อน้ำส้มที่ได้ทานเป็นครั้งแรกเป็นประสบการณ์ โดยตรงที่เขาได้รับ

3. อิทธิพลจากครอบครัว (Parental influence) เป็นปัจจัยที่บุคคลเมื่อเป็นเด็กจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่และครอบครัว ทั้งนี้เมื่อตอนเป็นเด็กเล็ก ๆ จะได้รับการอบรมสั่งสอน ทั้งในด้านความคิด การตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย การให้รางวัล และการลงโทษ ซึ่งเด็กจะได้รับจากครอบครัว และจากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับมา

4. เจตคติและความคิดเห็นของกลุ่ม (Group determinants of attitude) เป็นปัจจัย ที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดเห็นหรือเจตคติของแต่ละบุคคล เนื่องจากบุคคลจะต้องมีสังคมและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้น ความคิดเห็นและเจตคติต่าง ๆ จะได้รับการถ่ายทอดและมีแรงกดดันจากกลุ่ม ไม่ว่าจะเพื่อนในโรงเรียน กลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดความคล้อยตามเป็นไปตามกลุ่มได้

5. สื่อมวลชน (Mass media) เป็นสื่อต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับสื่อเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็น หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผลทำให้บุคคลมีความคิดเห็นมีความรู้สึกต่าง ๆ เป็นไปตามข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากสื่อ

จำเรียง (2536 : 248-249) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความคิดเห็นว่า ขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมในหลายประการ คือ

1. ภูมิหลังทางสังคม หมายถึงกลุ่มคนที่มีภูมิหลังที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปจะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปด้วย เช่น ความคิดเห็นระหว่างผู้เยาว์กับผู้สูงอายุ ชาวเมืองกับชาวชนบท เป็นต้น

2. กลุ่มอ้างอิง หมายถึง การที่คนเราจะคบหาสมาคมกับใคร หรือกระทำการหนึ่งสิ่งใดให้แก่ผู้ใด หรือการกระทำที่คำนึงถึงอะไรบางอย่างร่วมกันหรืออ้างอิงกันได้ เช่น ประกอบอาชีพเดียวกัน การเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสมาคมเดียวกัน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ย่อมมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้นด้วย

3. กลุ่มกระตือรือร้น หรือกลุ่มเฉื่อยชา หมายถึง การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความกระตือรือร้นเป็นพิเศษอันจะก่อให้เกิดกลุ่มผลประโยชน์ขึ้นมาได้ ย่อมส่งผลต่อการสนใจให้บุคคลที่เป็นสมาชิกเหล่านั้นมีความคิดเห็นที่คล้อยตามได้ไม่ว่าจะให้คล้อยตามในทางที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ตาม ในทางตรงกันข้ามกลุ่มเฉื่อยชาที่จะไม่มีอิทธิพลต่อสมาชิกมากนัก

ผู้วิจัยสรุปว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลโดยตรง เช่น เพศ อายุ รายได้ และปัจจัยสภาพแวดล้อม คือปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นของบุคคลโดยอ้อม เช่น สื่อมวลชน กลุ่มที่เกี่ยวข้อง และครอบครัว

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมายซึ่งส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะต่างกันบ้างก็คือจำนวนและรายละเอียดปลีกย่อย ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังนี้

อุทัย หิรัญโต (2523 : 4-22) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า เป็นการปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยงานการปกครองระดับรองของรัฐ หรือกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่าง เพื่อประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง การบริหารงานของท้องถิ่นมีองค์การของท้องถิ่น ประกอบด้วย

เจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมดบางส่วน ทั้งนี้มีความอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุมโดยวิธีการต่าง ๆ ตามความสามารถ จะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น และระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วย

ชวงศ์ ฉายะบุตร (2539 : 16-17) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของการปกครองตนเอง และมีความเป็นอิสระมีอำนาจในการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ

1. สถานะทางกฎหมาย (Legal Status)
2. มีพื้นที่และระดับ (Area and Levels)
3. มีการกระจายอำนาจและหน้าที่ (Devolution of Power and Function)
4. มีความเป็นนิติบุคคล (Autonomy)
5. มีการเลือกตั้ง (Election)
6. มีอำนาจอิสระ (Autonomy)
7. มีงบประมาณของตนเอง
8. มีการกำกับดูแลจากรัฐ

วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ (2543 : 415) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น หมายถึงระบบการปกครองที่เป็นผลเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองและโดยนัยนี้จะเกิดมีองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่น โดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้

โกวิท พวงงาม และอลงกรณ์ อรรถแสง (2547 : 7) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นหมายถึง องค์การที่ทำหน้าที่บริหารในแต่ละท้องถิ่น มีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารอย่างอิสระในเขตพื้นที่กำหนด มีอำนาจในการบริหารการเงินและการคลัง และกำหนดนโยบายของตนเองรวมทั้งหน้าที่ดำเนินกิจกรรมภายในที่กรอบที่กฎหมายบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์ของรัฐและของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์การดังกล่าวในกรณีประเทศไทย ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล พัทธา และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

คุณาวุฒิ ไชยคำภา (2547 : 16) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจกรรมบางอย่าง โดยดำเนินการกันเอง เพื่อบำบัดความต้องการของตนเอง การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์กร มีเจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่หาไม่ได้ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็น

สิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 22) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองซึ่งมีราชการส่วนกลางได้มอบอำนาจในการปกครองและบริหารกิจการงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำนาจหน้าที่และพื้นที่ของคนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย โดยมีความเป็นอิสระตามสมควร ไม่ต้องอยู่ในบังคับบัญชาของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนกลางเป็นเพียงหน่วยคอยกำกับดูแลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย หรืออีกนัยหนึ่ง การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การกระจายอำนาจของราชการส่วนกลางเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นอิสระต่างหากจากการปกครองของราชการส่วนกลาง ที่ให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง

สมคิด เลิศไพฑูรย์ (2550 : 30) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นตามการกระจายอำนาจ คือ การที่รัฐมอบอำนาจปกครองบางส่วน ซึ่งมีใช้อำนาจทางนิติบัญญัติ และมีใช้อำนาจในทางตุลาการ แต่เป็นอำนาจทางบริหาร หรือจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับองค์การในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของรัฐ ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น

คลาร์ค (Clarke. 1957 : 87-89) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า หน่วยการปกครองของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่ใดโดยเฉพาะ โดยจะต้องจัดตั้งและอยู่ในความควบคุมดูแลของรัฐบาล

มอนตาญ (Mongtagu. 1984 : 574) นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และต้องมีองค์กรที่จำเป็นในการปกครอง (Necessary Organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ โดยสรุปสาระสำคัญของ ปกครองท้องถิ่น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองรูปแบบหนึ่งของการปกครองตนเองและมีความเป็นอิสระ ซึ่งรัฐบาลได้กระจายอำนาจและมอบอำนาจในการปกครองให้ท้องถิ่นดำเนินการเอง โดยมีพื้นที่อาณาเขตของตนเอง มีประชากรและรายได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีงบประมาณ มีอำนาจการบริหาร โดยสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นซึ่งมาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง มีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหาร นโยบายสาธารณะและนโยบายการบริหารการคลัง โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง เพื่อเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล

1. ความหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตตำบลที่อยู่นอกเขตเทศบาลหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบลถูกจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีความเป็นอิสระในการดำเนินงานภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดมีรายได้ และมีทรัพย์สินเป็นของตนเอง

2. โครงสร้างการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

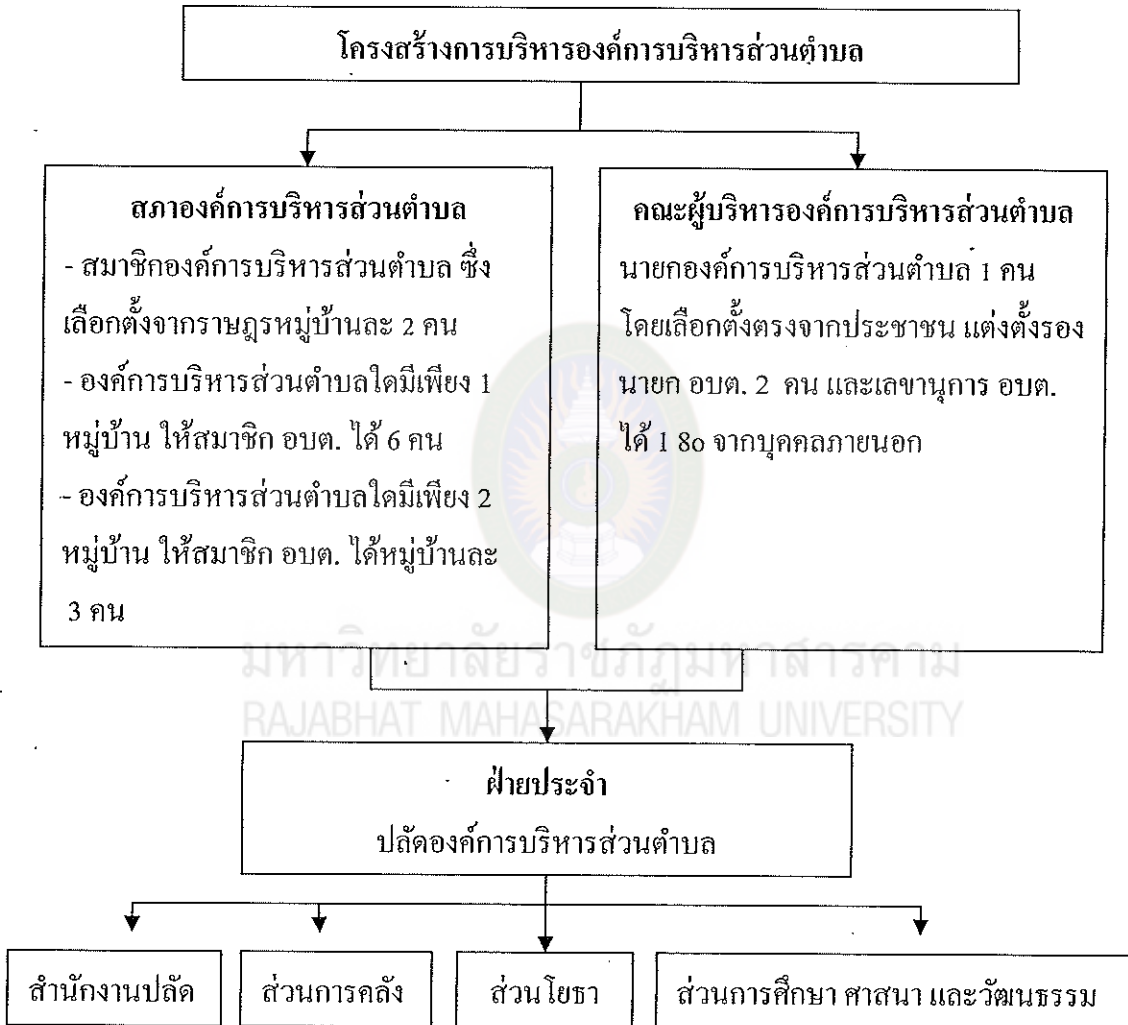
องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มาจากการเลือกตั้ง โดยราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้าน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 1 หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 6 คน และถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 2 หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ 3 ประการคือ

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนา เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างข้อบัญญัติตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบล กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง โดยการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน และนายกององค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งรองนายกององค์การบริหารได้สองคน แล้วเสนอให้นายอำเภอเป็นผู้แต่งตั้ง คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ 4 ประการ ดังนี้

1. บริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามมติข้อบังคับและแผนพัฒนาตำบล และรับผิดชอบการบริหารกิจการงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. จัดทำแผนพัฒนาตำบล และงบประมาณรายจ่ายประจำปี เพื่อเสนอต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาให้ความเห็นชอบ
3. รายงานผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายเงินให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่ทางราชการมอบหมาย

แผนภาพที่ 1 โครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล

ที่มา : พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล

ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2546 (2546)

3. โครงการสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

3.1 สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานทั่วไป งานธุรการ งานพิมพ์ดีด งานการเจ้าหน้าที่ งานสวัสดิการ งานการประชุม งานเกี่ยวกับการตรวจตราข้อบัญญัติ ตำบล งานนิติการ งานการพาณิชย์ งานรัฐพิธี งานประชาสัมพันธ์ งานจัดทำแผนพัฒนาตำบล งานจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี งานขออนุมัติดำเนินการตามข้อบัญญัติ งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

3.2 ส่วนการคลัง ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับเงิน การเบิกจ่ายเงิน การฝากเงิน-การเก็บรักษาเงิน การตรวจเงิน การหักภาษีรายได้ และการนำส่งภาษี งานเกี่ยวกับการตัด โอนเงินเดือน งานรายงานเงินคงเหลือประจำวัน งานขออนุมัติเบิกตัดปี และขอขยายเวลาเบิกจ่าย งานจัดทำงบแสดงฐานะทางการเงิน งานทรัพย์สิน หนี้สิน งบประมาณเงินสะสมงานการจัดทำบัญชีทุกประเภท งานทะเบียนคุมเงินรายได้ รายจ่าย งานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือได้รับมอบหมาย

3.3 ส่วนโยธา ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานสำรวจ ออกแบบ เขียนแบบถนน อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ งานประมาณการราคาค่าใช้จ่ายตามโครงการ งานควบคุมอาคาร งานการก่อสร้าง และซ่อมแซมบำรุงทาง อาคาร สะพาน แหล่งน้ำ งานควบคุมการก่อสร้างงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.4 ส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษานอกระบบ การศึกษาของเด็กปฐมวัย การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาผู้ดูแลเด็ก การจัดทำหลักสูตรสื่อการเรียนการสอน การติดตามตรวจสอบประเมินผลงานการศึกษา งานประเพณีและวัฒนธรรม และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

4. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติม จนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจและหน้าที่ในการพัฒนา ตำบลทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม นอกจากนี้ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายดังกล่าว องค์การบริหารส่วนตำบลยังต้องมีภารกิจ และหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อ สาธารณประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 ภารกิจและหน้าที่ที่ต้องทำให้เขตองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัด ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ

4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมของ

ท้องถิ่น

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณ หรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

ประเภทที่ 2 ภารกิจและหน้าที่ที่อาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถเลือกจัดทำได้ตามความจำเป็น และความต้องการของท้องถิ่นแต่ละแห่ง ได้แก่

1. ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ประชุม
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว
13. การผังเมือง

นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ยังบัญญัติให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น อีก 31 ประการ ได้แก่

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. สาธารณูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ

5. การสาธารณูปการ
6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

ผู้ด้อยโอกาส

ของท้องถิ่น

11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรม
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร ในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและการควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย

โรงแรมสรรพ และสาธารณสถานอื่น ๆ

24. การจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ที่ดิน

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาสาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย ส่งเสริมและสนับสนุน การป้องกันและรักษา

ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนดจากภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่าภารกิจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง การแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนระดับตำบล ซึ่งมีขอบเขตตามที่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง พ.ศ. 2546 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 บัญญัติไว้จากที่กล่าวมาข้างต้นองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และตอบสนองความต้องการของประชาชน ได้อย่างแท้จริงสิ่งที่ท้าทายขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในขณะนี้ คือ การปรับกลยุทธ์ ทักษะคิด วิเคราะห์ วิธีการทำงานของบุคลากรของ องค์การบริหารส่วนตำบล ไปสู่การเป็น “ราชการยุคใหม่” มุ่งปฏิบัติเพื่อเป้าหมาย คือ การพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า และให้ประชาชนในท้องถิ่นมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานส่วนโยธา

ส่วนโยธา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสำรวจออกแบบการจัดทำข้อมูลทางด้านวิศวกรรม การจัดเก็บและทดสอบคุณภาพวัสดุ งานออกแบบและเขียนแบบ การตรวจสอบการก่อสร้าง งานการควบคุมอาคารตามระเบียบ กฎหมาย งานแผนการปฏิบัติงาน การก่อสร้างและซ่อมบำรุง การควบคุมการก่อสร้างและซ่อมบำรุง งานแผนงานด้านวิศวกรรม เครื่องจักรกล การรวบรวมประวัติติดตาม ควบคุมการปฏิบัติงานเครื่องจักรกล การควบคุมการบำรุงรักษา เครื่องจักรและยานพาหนะ งานเกี่ยวกับแผนงาน ควบคุม เก็บรักษา การเบิกจ่ายวัสดุ อุปกรณ์ อะไหล่ น้ำมันเชื้อเพลิง และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย โดยมีส่วนราชการภายในส่วนโยธา ประกอบด้วย

1. งานควบคุมอาคารและผังเมือง

มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติหน้าที่ของงานสถาปัตยกรรมงานผังเมือง

1.1 งานสถาปัตยกรรม มีหน้าที่เกี่ยวกับ

1.1.1 งานออกแบบ เขียนแบบทางด้านสถาปัตยกรรมและมัณฑนศิลป์

1.1.2 งานวางโครงการ จัดทำผัง และควบคุมการก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม

มัณฑนศิลป์

- 1.1.3 งานให้คำปรึกษาแนะนำด้านสถาปัตยกรรม มัณฑนศิลป์
- 1.1.4 งานตรวจสอบแบบแปลนการขออนุญาตปลูกสร้างด้านสถาปัตยกรรม

ตามกฎหมาย

- 1.1.5 งานควบคุมการก่อสร้างทางสถาปัตยกรรม
- 1.1.6 งานออกรายการทางสถาปัตยกรรม
- 1.1.7 งานสำรวจข้อมูลเพื่อออกแบบสถาปัตยกรรม
- 1.1.8 งานวิเคราะห์ วิจัย ทางด้านสถาปัตยกรรม มัณฑนศิลป์
- 1.1.9 งานประมาณราคาค่าก่อสร้างทางด้านสถาปัตยกรรม มัณฑนศิลป์ และ

งานด้าน

- 1.1.10 งานให้บริการด้านสถาปัตยกรรม มัณฑนศิลป์ และงานด้านศิลปกรรม

ต่าง ๆ

- 1.1.11 งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

1.2 งานผังเมือง มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- 1.2.1 งานจัดทำผังเมืองรวม
- 1.2.2 งานจัดทำผังเมืองเฉพาะ
- 1.2.3 งานพัฒนาและปรับปรุงชุมชนแออัด
- 1.2.4 งานควบคุมแนวเขตถนน ทางสาธารณะและที่ดินสาธารณะประโยชน์
- 1.2.5 งานสำรวจรวบรวมข้อมูลทางด้านผังเมือง
- 1.2.6 งานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางบก ทางน้ำ
- 1.2.7 งานตรวจสอบ โครงการพัฒนาผังเมือง
- 1.2.8 งานให้คำปรึกษาด้านผังเมือง
- 1.2.9 งานให้คำปรึกษาด้านสิ่งแวดล้อม
- 1.2.10 งานควบคุมให้ปฏิบัติตามผังเมืองรวม
- 1.2.11 งานวิเคราะห์วิจัยงานผังเมือง
- 1.2.12 งานวิเคราะห์วิจัยด้านสิ่งแวดล้อม
- 1.2.13 งานเวนคืนและจัดกรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 1.2.14 งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

2. งานก่อสร้าง

มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติงานในหน้าที่ของงานวิศวกรรม
มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- 2.1 ออกแบบคำนวณด้านวิศวกรรม
- 2.2 งานวางโครงการและการก่อสร้างทางด้านวิศวกรรม
- 2.3 งานให้คำปรึกษาแนะนำและบริการเกี่ยวกับงานทางด้านวิศวกรรม
- 2.4 งานตรวจสอบแบบแปลนการขออนุญาตปลูกสร้างอาคารทางด้านวิศวกรรม
- 2.5 งานออกแบบรายการรายละเอียดทางด้านวิศวกรรม
- 2.6 งานสำรวจหาข้อมูลรายละเอียดเพื่อคำนวณ ออกแบบกำหนดรายละเอียด

ทางด้านวิศวกรรม

- 2.7 งานศึกษาวิเคราะห์ วิจัยทางด้านวิศวกรรม
- 2.8 งานประมาณราคาก่อสร้างทางด้านวิศวกรรม
- 2.9 งานควบคุมการก่อสร้างในสาขาวิศวกรรม
- 2.10 งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

3. งานประสานสาธารณูปโภค

มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติในหน้าที่ของงานสวนสาธารณะ
งานสาธารณูปโภค งานจัดสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ งานศูนย์เครื่องจักรกล

3.1 งานสวนสาธารณะ มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- 3.1.1 งานจัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เช่น สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนหย่อม
- 3.1.2 งานควบคุมดูแล บำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 3.1.3 งานดูแล บำรุงรักษาต้นไม้ พันธุ์ไม้ต่าง ๆ
- 3.1.4 งานจัดทำ คู่มือรักษาเรือนเพาะชำและขยายพันธุ์ไม้ต่าง ๆ
- 3.1.5 งานประดับ ตกแต่งสถานที่อาคารเกี่ยวกับการใช้พันธุ์ไม้ต่าง ๆ
- 3.1.6 งานให้คำปรึกษาแนะนำเผยแพร่ทางด้านภูมิสถาปัตยกรรม
- 3.1.7 งานประมาณราคาด้านภูมิสถาปัตยกรรม
- 3.1.8 งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

3.2 งานสาธารณูปโภค มีหน้าที่เกี่ยวกับ

- 3.2.1 งานด้านการก่อสร้างอาคาร ถนน สะพาน ทางเท้า เขื่อนและสิ่งติดตั้งอื่น

- 3.2.2 งานวางโครงการและควบคุมการก่อสร้าง
- 3.2.3 งานซ่อมบำรุงรักษาอาคาร ถนน สะพาน เขื่อน ทางเท้า
- 3.2.4 งานควบคุมดูแลอาคารสถานที่
- 3.2.5 งานปรับปรุงแก้ไขและป้องกันสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ
- 3.2.6 งานให้คำปรึกษาแนะนำหรือตรวจสอบเกี่ยวกับงานก่อสร้าง
- 3.2.7 งานควบคุมพัสดุ งานด้านโยธา
- 3.2.8 งานประมาณราคา งานซ่อมบำรุงรักษา
- 3.2.9 งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย
- 3.3 งานจัดสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ มีหน้าที่เกี่ยวกับ
 - 3.3.1 งานออกแบบ จัดสถานที่ ติดตั้ง ไฟฟ้า ทั้งงานรัฐพิธี ประเพณีและงานอื่น ๆ
 - 3.3.2 งานประมาณการ
 - 3.3.3 งานจัดสถานที่เนื่องในงานรัฐพิธี ประเพณี และงานอื่น ๆ
 - 3.3.4 งานเก็บรักษาวัสดุ อุปกรณ์เกี่ยวกับการจัดสถานที่
 - 3.3.5 งานสำรวจออกแบบและคำนวณอุปกรณ์ไฟฟ้า
 - 3.3.6 งานควบคุมการก่อสร้าง ในงานติดตั้งอุปกรณ์ไฟฟ้า
 - 3.3.7 งานซ่อมบำรุงการ ไฟฟ้าในเขตเทศบาล
 - 3.3.8 งานให้คำปรึกษาแนะนำตรวจสอบในด้านการไฟฟ้า
 - 3.3.9 งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย
- 3.4 งานศูนย์เครื่องจักรกล มีหน้าที่เกี่ยวกับ
 - 3.4.1 งานควบคุมการใช้ยานพาหนะและเครื่องจักรกล
 - 3.4.2 งานตรวจสอบ ซ่อม บำรุงรักษายานพาหนะและเครื่องจักรกล
 - 3.4.3 งานพัสดุ ด้านอะไหล่และอุปกรณ์ยานพาหนะและเครื่องจักรกล
 - 3.4.4 งานควบคุมการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น
 - 3.4.5 งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

4. งานธุรการ

มีหน้าที่เกี่ยวกับงานธุรการของกองหรือฝ่ายและงานดังต่อไปนี้

- 4.1 งานสารบรรณ
- 4.2 งานดูแลรักษา จัดเตรียมและให้บริการเรื่องสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ การติดต่อและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ
- 4.3 งานตรวจสอบแสดงรายการเกี่ยวกับเอกสารสำคัญของทางราชการ

- 4.4 งานรักษาความปลอดภัยของสถานที่ราชการ
- 4.5 งานรับเรื่องร้องทุกข์ และร้องเรียน
- 4.6 งานการลาพักผ่อนประจำปีและการลาอื่นๆ
- 4.7 งานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

บริบทบริบทอำเภอคำม่วง

1. ประวัติความเป็นมา

ความเป็นมาของอำเภอคำม่วง เดิมขึ้นอยู่กับการปกครองของอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ กระทรวงมหาดไทย ได้ประกาศจัดตั้งกิ่งอำเภอคำม่วง ขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2515 และได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งอำเภอคำม่วง ในวันที่ 18 กันยายน 2519 โดยที่ว่าการอำเภอคำม่วง ตั้งอยู่บ้านคำม่วง หมู่ที่ 4 ตำบลทุ่งคล่อง “คำม่วง” มีความหมายแยกออกเป็น 2 คำ คือ คำว่า “คำ” และ “ม่วง” เป็นการเรียกลักษณะของธารน้ำที่ไหลซึมจากพื้นดินตลอดปี และบังเอิญไหลผ่านต้นมะม่วงใหญ่ เมื่อมองดูจึงเหมือนธารน้ำไหลจากโคนต้นมะม่วง จึงนำมาตั้งชื่อเป็น “ลำห้วยคำม่วง”และได้นำมาตั้งชื่อเป็นบ้านคำม่วง และอำเภอคำม่วง ตามลักษณะภูมิประเทศของที่ตั้ง อำเภอคำม่วง สำหรับชนกลุ่มแรกที่มาอยู่บริเวณบ้านคำม่วง อพยพมาจากบ้านกุศลิสม ปัจจุบันบ้านกุศลิสมขึ้นกับการปกครองของอำเภอเขาวง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านเก่าคือ (ปัจจุบัน คือ หมู่ที่ 6 ตำบลทุ่งคล่อง) ต่อมาได้เกิดโรคไข้คางทูมระบาด จึงได้ย้ายมาที่โคกคำม่วง และได้ขยายไปตั้งหมู่บ้านต่าง ๆ จนถึงปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 6 ตำบล 2 เทศบาลตำบล คือ ตำบลทุ่งคล่อง ตำบลโพน ตำบลเนินยาง ตำบลนาบอน ตำบลคินจี่ ตำบลนาทัน เทศบาลตำบลคำม่วงและเทศบาลตำบลโพนอำเภอคำม่วง มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นอยู่หลายแห่ง ทั้งที่เป็นมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะทางด้านทิศเหนือของอำเภอที่เป็นเทือกเขาภูพาน มีระบบนิเวศวิทยาที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งภูเขา น้ำตก หน้าผา ถ้ำที่สวยงาม อาทิ ภูพานยอด ภูป้อ ภูโป่ง ภูปูน ภูตื้น ภูถ้ำพระ ภูผักหวาน ผานางคอย ในเขตตำบลนาบอน อ่างเก็บน้ำห้วยสมอ ทบ อันเนื่องมาจากโครงการพระราชดำริ และถ้ำช้างสี ในตำบลคินจี่ น้ำตกสร้างแซ่ น้ำตกอ้งข่า น้ำตกตาดใหญ่ น้ำตกถ้ำขี้เกียจ ถ้ำกนกพุงและภูผาเพชร (ภูนางเพ็ญ) ในเขตตำบลนาทัน ภูพันหยอดซึ่งเป็นป่าที่มีความหลากหลายทั้งในส่วนของพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ในพื้นที่ 3,600 ไร่ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคล่องได้ปรับปรุงพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื้อที่พื้นที่ 621 ตร.กม.

2. ข้อมูลทั่วไปอำเภอคำม่วง

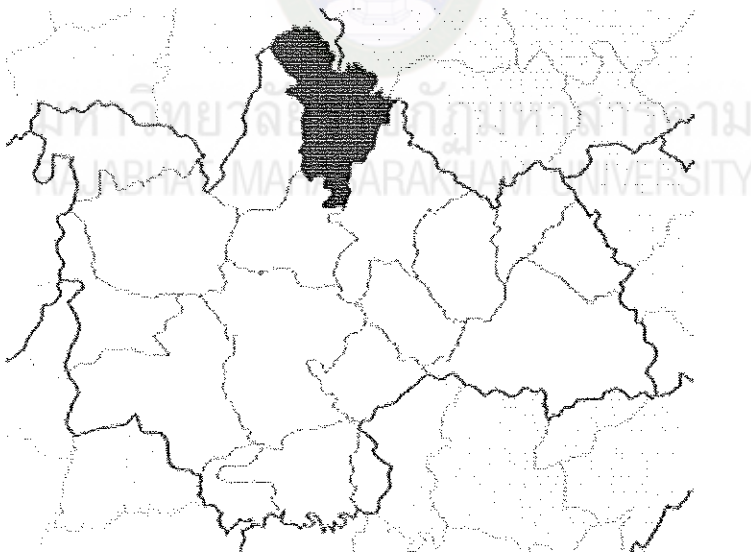
2.1 คำขวัญอำเภอ

พระบรมธาตุเจดีย์คู่บ้าน ถิ่นฐานวัฒนธรรมผู้ไทย ผ้าไหมแพรวา พุทธาหวน
หลักฐานทางโบราณคดี เขียวขจีเทือกเขาภูพาน อลังการซากดึกดำบรรพ์

2.2 ที่อยู่ที่ว่าการอำเภอ

ที่ว่าการอำเภอคำม่วง ถนนสมประสงค์ อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์
ที่ตั้งและอาณาเขต อำเภอคำม่วงตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการ
ปกครองข้างเคียงดังต่อไปนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอวังสามหมอ (จังหวัดอุดรธานี) และ อำเภอกุฉินารายณ์ (จังหวัดสกลนคร)
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	อำเภอภูพาน (จังหวัดสกลนคร) และ อำเภอสมเด็จ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอสมเด็จและอำเภอสหัสขันธ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	อำเภอสหัสขันธ์

แผนภาพที่ 2 แผนที่อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

3. สภาพภูมิอากาศโดยทั่วไป

มีฝนตกชุก แต่ในบางปีจะมีฝนทิ้งช่วงบ้างโดยฤดูจะเริ่มประมาณเดือน พฤษภาคม-ตุลาคม ส่วนฤดูหนาวอากาศจะหนาวเย็นเป็นเวลานานตั้งแต่ เดือน พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์ เนื่องจากพื้นที่ส่วนหนึ่งของอำเภอเป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขาภูพาน

4. ข้อมูลการปกครอง

- 4.1 ตำบล.....6.....แห่ง
- 4.2 หมู่บ้าน....71.... แห่ง
- 4.3 เทศบาล...3.....แห่ง
- 4.4 อบต.....5..... แห่ง

5. การปกครองส่วนภูมิภาค

- 5.1 อำเภอคำม่วงแบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 6 ตำบล 71 หมู่บ้าน
- 5.2 ตำบลทุ่งคลอง (Thung Khlong) 13 หมู่บ้าน
- 5.3 โพน (Phon) 10 หมู่บ้าน
- 5.4 ดินจี่ (Din Chi) 11 หมู่บ้าน
- 5.5 นาบอน (Na Bon) 11 หมู่บ้าน
- 5.6 นาทัน (Na Than) 16 หมู่บ้าน
- 5.7 เนินยาง (Noen Yang) 10 หมู่บ้าน

6. การปกครองส่วนท้องถิ่น

ท้องที่อำเภอคำม่วงประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 8 แห่ง ได้แก่

- 6.1 เทศบาลตำบลคำม่วง ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลทุ่งคลอง
- 6.2 เทศบาลตำบลโพน ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลโพน
- 6.3 เทศบาลตำบลนาทัน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาทันทั้งตำบล
- 6.4 องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคลอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลทุ่งคลอง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลคำม่วง)
- 6.5 องค์การบริหารส่วนตำบลโพน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพน (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลโพน)
- 6.6 องค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลดินจี่ทั้งตำบล
- 6.7 องค์การบริหารส่วนตำบลนาบอน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาบอนทั้งตำบล

6.8 องค์การบริหารส่วนตำบลเนินยาง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลเนินยางทั้งตำบล

7. ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

7.1 อาชีพหลัก ได้แก่

7.1.1 ทำนา

7.1.2 ปลูกไร่อ้อย

7.1.3 มันสำปะหลัง

7.2 อาชีพเสริม ได้แก่

7.2.1 ทอผ้าไหมแพรวา

7.2.2 รับจ้าง

7.2.3 ปลูกพืชมูลา

7.2.4 เลี้ยงสัตว์ (วัว)

7.2.5 จำนวนธนาคาร มี 1 แห่ง ได้แก่ธนาคาร ธ.ก.ส. โทร. 0-4387-9010

7.2.6 จำนวนห้างสรรพสินค้ามี 2 แห่งได้ 1.Lotus Express 2. 7 Eleven

8. ด้านสังคม

โรงเรียนมัธยม ได้แก่โรงเรียนคำม่วง และโรงเรียนเนินยางประชาสามัคคี

9. ด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของอำเภอ ป่าไม้เบญจพรรณ

10. ด้านประชากร

10.1 จำนวนประชากรทั้งสิ้นรวม 47,554 คน

10.2 จำนวนประชากรชายรวม 23,950 คน

10.3 จำนวนประชากรหญิงรวม 23,604 คน

10.4 ความหนาแน่นของประชากร 76.58 คน/ตร.กม.

11. ด้านการคมนาคม

ทางบก รถยนต์ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข

12. ด้านการเกษตร และอุตสาหกรรม

12.1 ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่

12.1.1 ข้าว

12.1.2 อ้อย

12.1.3 มันสำปะหลัง

12.2 ชื่อแหล่งน้ำที่สำคัญได้แก่ (แม่น้ำ/บึง/คลอง) อ่างเก็บน้ำห้วยสมอทบ อ่างเก็บน้ำห้วยสังกะ และอ่างเก็บน้ำห้วยปอ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

การศึกษาวิจัย ความคิดเห็นบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานส่วน โยธาตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาอ้างอิง สรุปได้ดังนี้ รัตติยา จูทอง (2545 : 48) ศึกษาเรื่อง “บทบาทการสร้างธรรมาภิบาลของเทศบาลนครศรีธรรมราช” ผลการศึกษาพบว่า ในกลุ่มพนักงานมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันจากปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ อาชีพ อาชีพเดิม และการศึกษาของพนักงานเทศบาล แต่เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมแล้ว ความเห็นของพนักงาน ไม่แตกต่างกัน คือส่วนใหญ่เห็นว่า เทศบาลได้ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการทำงาน โดยส่วนใหญ่ของพนักงานเทศบาลอยู่ในพื้นที่สำนักงานเดียวกัน ทำให้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารของเทศบาลในลักษณะเดียวกัน

สนธยา ราชสิทธิ์ (2549 : 50) ศึกษาเรื่อง “ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานส่วนตำบลอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสงขลา” ผลการศึกษา พบว่า พนักงานส่วนตำบลในอำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสงขลา เห็นว่าการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล มีปัญหาอุปสรรคในระดับปานกลาง และ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่แตกต่างกัน

ภาคภูมิ นิยมวิทย์พันธ์ (2546 : 26) ศึกษาเรื่อง ความเป็นธรรมาภิบาลในองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลคงบัง อำเภอลำดวน จังหวัดปราจีนบุรี พบว่าตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้านมีผลการศึกษา ดังนี้ 1. ด้านนิติธรรม ประชาชนยังไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอข้อบังคับตำบล โดยส่วนใหญ่มักใช้วิธีการร้องเรียนผ่านสมาชิกหรือปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำไปประชุมเพื่อแก้ปัญหาและได้ออกเป็นข้อบังคับตำบล ส่วนการอบรมเรื่องกฎหมายท้องถิ่น พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลคงบัง ได้ดำเนินการในเรื่องนี้น้อย 2. ด้านคุณธรรม พบว่า คณะกรรมการ บริหารและพนักงานส่วนตำบลไม่เคยถูกร้องเรียนเรื่องทุจริตและให้บริการ โดยไม่เลือกปฏิบัติ มีการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงานมีความเป็นธรรมาภิบาล 3. ด้านความโปร่งใส พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลคงบัง ได้

ให้มี กิจกรรม เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารขององค์การบริหารส่วนตำบล ในหลายรูปแบบ อีกทั้งยัง เปิดโอกาสให้บุคคลหรือองค์กรต่าง ๆ เข้ามาศึกษาหรือตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลดงบัง 4. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่าในหลายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในตำบลดง บัง องค์การบริหารส่วนตำบลดงบังจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ดำเนินงานและการตรวจสอบ ดังที่พบในกิจกรรมป่าชุมชน การวางแผนพัฒนาตำบล 5 ปี หรือ การวางแผนพัฒนาตำบลประจำปี รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาเป็นกรรมการ ตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง 5. ด้านความรับผิดชอบ พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง มีความรับผิดชอบต่อการประชุม โดยไม่ขาดการประชุมบ่อยครั้ง นอกจากนี้้องค์การบริหารส่วน ตำบลยังได้จัดสรรงบประมาณสอดคล้องกับแผนพัฒนามากกว่าร้อยละ 70 และให้ความสำคัญกับ ประชาชนที่มาใช้บริการเป็นอันดับแรก 6. ด้านความคุ้มค่าพบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลดงบัง ได้ ทำการจัดซื้อจัดจ้างได้ต่ำกว่าราคาที่ตั้งไว้ และจัดให้มีการตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างเป็น ระบบ โดยมีหลายฝ่ายเป็นผู้ตรวจสอบ รวมถึงการเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามาตรวจสอบการ ใช้งบประมาณได้ตลอดเวลา แต่องค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีการอบรมคณะกรรมการบริหารและ พนักงานส่วนตำบลในเรื่องเทคนิควิธีการต่าง ๆ ค่อนข้างน้อย

รหัส แสงส่อง-(2547 : 36) กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลัก ธรรมชาติของกรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากระบวนการบริหารพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมชาติของ กรรมการ บริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และเปรียบเทียบ ตาม อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของกรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบล ตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนครั้งที่เข้ามาดำรงตำแหน่งกับกระบวนการ บริหาร การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมชาติ พบว่า กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตาม หลักธรรมชาติของกรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดจันทบุรี มีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักธรรมชาติอยู่ในระดับมาก โดยมี กระบวนการ บริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ กระบวนการบริหาร การพัฒนาท้องถิ่นตามหลักความคุ้มค่า สำหรับค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น ตามหลักความรับผิดชอบต่อ กรรมการบริหารและสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด จันทบุรี ที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ตำแหน่งของกรรมการ บริหารและสมาชิก จำนวนครั้งที่เข้ามาดำรงตำแหน่งองค์การบริหารส่วนตำบล และระดับชั้นของ องค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน มีกระบวนการบริหารการพัฒนาท้องถิ่นตามหลัก ธรรมชาติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุภัทรมาศ จริยเวชช์วัฒนา (2547 : 39) ได้ศึกษาการบริหารจัดการเทศบาลตามหลักธรรมาภิบาล : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลบ้านฉางเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารตำบลบ้านฉาง พนักงานเทศบาล และผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน ผลการศึกษาพบว่าในการบริหารจัดการของเทศบาลบ้านฉางตามหลักธรรมาภิบาล ได้จัดทำโครงการตามนโยบายและเทศบัญญัติในด้านต่าง ๆ แต่ยังมีปัญหาในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานการทำงานในเทศบาลยังไม่เป็นระบบ โดยพนักงานส่วนหนึ่งยังคงยึดติดกับระบบงานแบบเก่า ไม่ยอมรับระเบียบกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ ทางด้านกระบวนการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารเทศบาลตำบลบ้านฉาง พบว่าเทศบาลตำบลบ้านฉางมีความเสมอภาคและการกระจายพัฒนาอย่างทั่วถึง ไม่มีการเลือกปฏิบัติและได้จัดตั้งคณะกรรมการชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาการจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการต่าง ๆ ส่วนใหญ่มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา พบว่าคณะกรรมการชุมชนที่ได้รับการแต่งตั้งเข้ามานั้นบางคนไม่เห็นแก่ประโยชน์ชุมชน แต่จะเข้ามาเพื่อหาผลประโยชน์ให้กับตนเอง

เบญจวรรณ วันดีศรี (2548 : 32) ศึกษาเรื่องการศึกษาความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ดมี ธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง โดยจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. หลักการมีส่วนร่วม มีธรรมาภิบาลระดับต่ำ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเคยเปิดโอกาสให้ผู้แทนชุมชนร่วมเป็นกรรมการในการจัดซื้อ-จัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมาองค์การบริหารส่วนตำบลเคยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมในการวางแผนพัฒนาทั้งแผนพัฒนา 5 ปี และแผนพัฒนาประจำปี ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย และการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. หลักความโปร่งใส มีธรรมาภิบาลระดับต่ำ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเคยเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อ-จัดจ้าง ผลการสอบราคา หรือประกวดราคาให้ประชาชนทราบ รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลเคยแจ้งหรือปิดประกาศข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้ประชาชนได้ทราบ ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ประกาศผลงานตามแผนงานและโครงการต่าง ๆ ให้ประชาชน กลุ่มและองค์กรต่าง ๆ ได้รับรู้

3. หลักประสิทธิภาพ มีธรรมาภิบาลระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การจัดซื้อ-จัดจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างประหยัด และสมประโยชน์ รองลงมา คือ ครุภัณฑ์ต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำระเบียบคุมอย่างชัดเจนเป็นปัจจุบัน มีการควบคุมการใช้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด และองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกพื้นที่ในการดำเนินโครงการที่เหมาะสม และตรงตามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน

4. หลักนิติธรรม มีธรรมาภิบาลระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดเก็บภาษีอย่างทั่วถึงเท่าเทียม ถูกต้องและเป็นธรรม รองลงมา คือ องค์การบริหารส่วนตำบลยึดถือหลักและปฏิบัติตามแนวทางของกฎหมายอย่างถูกต้องและรัดกุม และการออกข้อบัญญัติตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้

5. หลักความรับผิดชอบ มีธรรมาภิบาลระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงานนายกองค์การบริหารส่วนตำบลยอมรับข้อผิดพลาดด้วยความเต็มใจ รองลงมา คือ การปฏิบัติงานในหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การบริหารส่วนตำบล และมีความรับผิดชอบต่อกิจกรรมของ อบต. ให้เป็นไปตามแผนพัฒนาตำบล และกฎหมาย (มาตรา 67)

6. หลักคุณธรรม มีธรรมาภิบาลระดับสูง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เคารพในสิทธิความเสมอภาคของมนุษย์ทุกคน รองลงมา คือ ทำงานพร้อมที่จะให้บริการประชาชนทั่วไปที่เดือดร้อน โดยไม่เลือกปฏิบัติ และทำงานปฏิบัติงาน โดยยึดมั่นในความถูกต้อง ดีงาม เป็นแบบอย่างแก่ประชาชน และให้บริการประชาชนด้วยความเสมอภาค

พลกฤติ พัตรपाल (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานตามหลัก ธรรมาภิบาล ของข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการศึกษา พบว่า สภาพการการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก รายงาน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า รองลงมา คือ ด้านหลักนิติธรรม และอันดับสุดท้าย คือ หลักคุณธรรม

เบญจวรรณ วันดีศรี (2549:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความเป็นธรรมาภิบาลของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า นายกองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด มีหลักธรรมาภิบาลในภาพรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ ด้านคุณธรรม ด้านนิติธรรม อยู่ในระดับสูง

ทัศนีย์ โดมมี (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ทักษะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรดิตถ์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

วาสนา ธรรมจักร (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า

สภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า หลักความโปร่งใสมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ หลักความรับผิดชอบ และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือหลักความคุ้มค่า แนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของพนักงานประจำองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดแพร่ มี 3 ด้าน คือ ด้านทรัพยากร ด้านกระบวนการ และด้านบริการ

อัมณา สาแมเน็ง (2550 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในนครสนะพนักงานส่วนตำบลอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา พบว่า อยู่ในระดับน้อยร้อยละ 41.8 ด้านความโปร่งใสอยู่ในระดับร้อยละ 44.3 ด้านหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับร้อยละ 51.9 ด้านความหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับร้อยละ 43 หลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับร้อยละ 40 จากการทดสอบปรากฏว่าพนักงานส่วนตำบลในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา เห็นว่าการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาและอุปสรรคระดับต่ำและพนักงานส่วนตำบลอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มี เพศ อายุ ตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล ไม่แตกต่างกัน

ฉัตรยุพิน บ่ายเที่ยง (2552 : 70-74) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาลตามการรับรู้ของพนักงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก หลักนิติธรรม การรับรู้ของพนักงานด้านการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารอยู่ในระดับมาก หลักคุณธรรม การรับรู้ของพนักงานด้านการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารอยู่ในระดับมาก หลักความโปร่งใส การรับรู้ของพนักงานด้านการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารอยู่ในระดับมาก หลักการมีส่วนร่วม การรับรู้ของพนักงานด้านการบริหารจัดการโดยหลักธรรมาภิบาล ผู้บริหารอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า หลักการมีส่วนร่วมมีระดับของการรับรู้ต่ำกว่าทุกด้าน

จิตติพร คลวาส (2552 : 112-119) ได้ศึกษา การดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลสามขา อำเภอภูผินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 6 ด้าน ซึ่งเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส

จันทรมงคล พันธุ์พานิชย์ (2553 : 92-94) ได้ศึกษา การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้าน ผลการศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนก เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความคุ้มค่า

ศศิวิมล อินทวงษ์ (2553 : 126-129) ได้ศึกษาความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของพนักงานส่วนตำบลต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า

สมบัติ ภูศรีฤทธิ (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 6 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลการเปรียบเทียบของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย ที่มีตำแหน่งการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า จำแนกตามตำแหน่งโดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน โดยมีด้านที่แตกต่างกัน 4 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามระยะเวลาการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความรับผิดชอบ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของข้าราชการต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองคาย คือ ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมทุกด้าน ควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนทุกช่องทาง และควรรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชนก่อนดำเนินงาน

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

คลาร์ค (Clarke. 2001 : 35) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลในการกระจายอำนาจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในประเทศกาน่า พบว่า ในประเทศที่ด้อยพัฒนาการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยได้มีกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้นทำให้เกิดกลยุทธ์พัฒนาที่เป็นจริงเป็นจัง มีการปรับตัวในการปฏิบัติต่างๆของท้องถิ่น โดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เหมาะสมกับท้องถิ่นจนถือเป็นกุญแจสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นแต่ก็ยังคงมีปัญหาย่อยจากการที่ยังคงมีการถือพรรคถือพวกพ้อง

ฟิลิป (Philip. 2003 : 32) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระบอบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ งานวิจัยนี้พบว่า

1. ในประเทศที่พัฒนาแล้ว หลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้ในเชิงของกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยนี้เกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4 ประเทศ นี้ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย และอินโดนีเซีย

2. พิจารณาเป็นประเทศไปและเปรียบเทียบกับกรณีศึกษา โดยศึกษาว่า ประเทศเหล่านี้มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้อย่างไรบ้าง รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของหลักธรรมาภิบาลในการเลือกตั้งในปี 2004 ซึ่งพบว่าหลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง และเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูป รูปแบบการปกครอง นอกจากนี้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้กล่าวมานี้ ยังได้เรียนรู้ในการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้พัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานะบ้านเมืองมีความไม่แน่นอน และเศรษฐกิจถดถอย เพื่อเป็นรูปแบบและเป็นแนวทางในการบริหารประเทศใหม่ ๆ และก่อให้เกิดการพัฒนาทางประชาธิปไตย ซึ่งนั่นก็คือหนึ่งในจุดประสงค์สำคัญของหลักธรรมาภิบาลนั่นเอง

เฮนดริค (Hendrik. 2005 : 27) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การสังคมสงเคราะห์และหลักธรรมาภิบาลมาใช้วิเคราะห์แนวนโยบายในประเทศเนเธอร์แลนด์และประเทศเยอรมันนี พบว่าหลังจากสงครามเย็นผ่านไปแล้วประเทศทั้งสองได้กำหนดนโยบายในการดูแลประเทศในโลกที่สาม โดยนักสังคมสงเคราะห์ได้นำเอาหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการประเมินผลการประเมิน เพราะการกำหนดยุทธศาสตร์ในกระบวนการการจัดทำนโยบายมีการแยกย่อยออกเป็นส่วนๆ มากเกินไป และยังขาดความเข้าใจในความหมายของหลักธรรมาภิบาล

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การนำหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความ

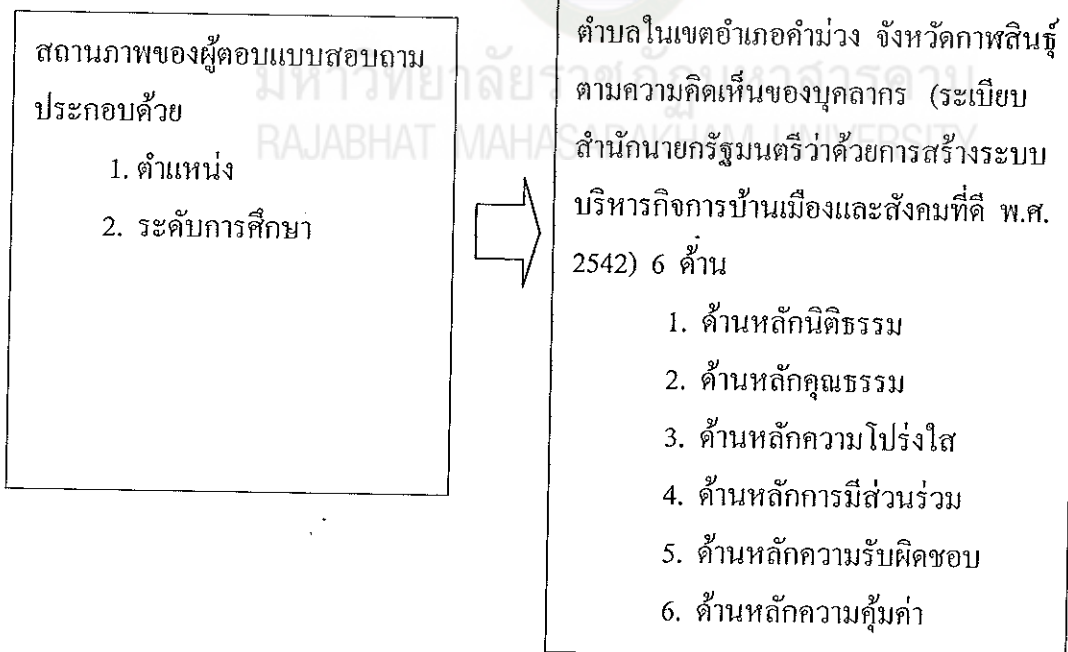
รับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า มาใช้ในการบริหารงานสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการกำหนดเป้าหมายและวิธีการปฏิบัติ เพื่อให้ดำเนินการ ไปสู่เป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นแนวทางเดียวกัน โดยไม่ก่อให้เกิดการใช้ดุลยพินิจในการเลือกปฏิบัติของแต่ละส่วนราชการ และสามารถวัดผลการบริหารงานได้ ส่งผลดีต่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสืบไป และสุดท้ายคือประชาชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์สูงสุด

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของส่วนโยธา องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากร(ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542) ซึ่งประกอบด้วยตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent)

ตัวแปรตาม(Dependent Variable)

แผนภาพที่ 3 กรอบแนวคิดการวิจัย